

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo.

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

LETO XIII./STEVILKA 29

CELOVEC, DNE 20. JULIJA 1961

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

CENA 2.- SILINGA

Črna Afrika

Samo mačji skok je preko Sredozemlja na črno celino, katere ljudi smo doslej imenovali zamorce, ker pač živijo za morjem. Celih 225 milijonov jih je bolj ali manj črnih, pritikavih in postavnih, civiliziranih ali še v preprostih prilikah živeti črncev, družeci se v plemenih in v polahno se porajajočih narodih. Pa kaj vemo mi o tej Afriki, razen ono o črncu iz Lepe Vide in nekaj misijonskih podob. Ta nepoznana, čudna Afrika se danes prebujala, domala v vsakem četrtletju se dosedanjim afriškimi državam in državicam pridružuje spet nova politična edinica, izčenjujoč se iz angleške, portugalske, španske ali francoske nadoblasti. Pred desetletjem je Afrika štela komaj štiri samostojne države - Egipt, Abesimijo, Južno Afriko in Liberijo, danes jih je že okroglo 25 in v bodočem petletju se jim pridruži še zadnjih 12 mladih držav.

Kaj pomeni Afrika za svet? Še pred dvajsetimi leti so skomignili z ramami, kaj pač naj nudi ta suhi, vroči kontinent. Tedaj so mislili na kakao, kavo, gumi, les. Danes ve svet in predvsem Evropa več: Afrika dobavlja nad polovico svetovne proizvodnje zlata, živega srebra, diamantov in kobalta, tretjino vsega mangana, fosfata, kroma in grafita, polovico svetovne produkcije urana, železa, bakra, boksita. Hidroelektrično energijo Afrike cenijo strokovnjaki na petino vse svetovne električne sile in kar pretresa Francijo v zadnji dan, pa je dejstvo, da se nahaja pod saharskim peskom ocean nafte, ki bi zadoščevala za 10 let svetovne potrošnje.

Pa Afrika je zanimiva še iz drugih pogledov. Takole pripoveduje zamorska pravljica o postanku ljudi: Nekoč so bili vsi ljudje črni, Nekoč so se kopali v nekem jezercu, kjer ni bilo krokodilov in so postali beli. Vedno več jih je sedaj prihajalo se kopat, vode je postajalo vedno manj, vedno manj je bledela njihova črna polt in zadnjim so postale bele samo še dlani in podplati. In od tistih dob je tako.

Razvoj šolstva zavirajo številna narečja. Do štiri petine Afrikancev so nepismeni. Samo v dveh državah velja brezplačna šolska obveznost in pri tem so priznani kot učni jeziki le angleščina, francoščina ali arabščina, črna narečja pa so kvečjemu prehodno orodje pouka. Gospodarstvo je sredi razvoja, dovolj je zemlje, še več pa pomanjkanja, lakote, komaj tretjina prebivalstva stoji v gospodarskem procesu, pri čemer zasluži delavec od enega do šest šillingov na uro. In k vsemu še čudna lastnost, da odloži delavec delo sredi dneva, če misli, da ima že dovolj sredstev za jutrišnji zajtrk.

Politične volitve so dogodek zase. Ljudje ne znajo ne brati in ne pisati in vlade si pomagajo često s simboli. V črni Liberiji volijo pristaši vladne stranke slona, opozicija pa ovco, pri čemer je taka volitev pravo junaštvo, ker mora volilec komisiji javno pokazati voljeni simbol. Pravico mišljenja in odločevanja imajo redki izbranci, uradna pa velja politična demokracija. Nkrumah, voditelj države Ghane, in eden najbolj izrazitih afriških politikov, si je dal vklesati v svoj spomenik v glavnem mestu Accra tole načelo: »Iščimo najprej politično kraljevstvo in ostalo nam bo dodano.« »Bolje revščina v svobodi kakor razkošje v suženjstvu«, je drugo njegovo načelo. In tretje: »Hočemo se upravljati sami in četudi bi bila naša samouprava slaba!« - Gvinejski politik Padmore je dejal: »Zapad naj neha s predbacivanjem, da smo komunisti, ker si želimo svobode. S takimi očitki bo samo dosegel, da bomo Afrikanci komunizem res smatrali za nekaj dobrega in zaželenega.« Ministrski predsednik Srednjefriške republike pa šokira

Berlin - Bizerta

Ze dolgo pričakovan odgovor predsednika Kennedyja na pismo, ki mu ga je izročil na Dunaju premier Hruščev, je bil v ponedeljek izročen sovjetski vladi. Ob tej priliki pa sta tudi ostali dve zapadni velesili (Anglija, Francija) poslali podobni noti Sovjetom. V osnovnih vprašanjih okoli Berlina in mirovne pogodbe z Nemčijo zastopajo vse tri note enako stališče, saj so bile sestavljene v tesnem sodelovanju treh velesil in Zapadne Nemčije.

V notah poudarjajo, da nikakor ne morejo trpeti samovoljnih podvigov Sovjetov v berlinskem oziroma nemškem vprašanju. Obveznosti dogovorov v Potsdamu še vedno veljajo za vse pogodbenike; spremeniti jih bo mogoče le v sporazumu. Pri tem pa odločno odklanjajo vsako izsiljevanje.

Kot podlaga vseh nadaljnjih razpravljanj postavljajo zapadne velesile pravico samoodločanja, nadalje pa priznanje dejstva, da Berlin ni del vzhodno-nemškega ozemlja, marveč ima svoj statut, ki je mednarodno priznan.

Zadnji odgovor Zapada predsedniku Hruščevu pomeni odločno opozorilo, da vsa odgovornost za morebitno vojno, ki bi izbruhnila prav gotovo ob nepremišljenih samovoljnih podvigih Hruščeva, pade na Sovjete same.

Vznemirjajoča pa so zadnja poročila, ki pravijo, da je zasedbeno in vzhodno-nemško vojaštvo zasedlo položaje okrog Berlina v razdalji okoli 50 km.

Težka vprašanja narodnih manjšin

Znano je, da so začeli Južni Tiroli protestirati proti Italijanom predvsem zaradi tega, ker se je vedno več Italijanov naseljevalo na področje, kjer že od nekdaj v veliki večini prebivajo nemško govoreči prebivalci Južne Tirolske. Ze ves čas po prvi svetovni vojni so se doseljevali Italijani iz južnih predelov države, kjer je naseljenost prebivalstva veliko gostejša. Po drugi svetovni vojni pa je to doseljevanje »južnjakov« v pokrajino okoli Bozna in Briksna zelo narastlo in že je zlasti v delavskih in mestnih središčih italijanski živelj postal skoro enako močan kot nemški. To je pospeševala načrtna industrializacija dežele; ker so delovne moči v pretežni večini prihajale iz cenejšega juga. Ob tem je nastal tudi stanovanjski problem, katerega rešuje italijanska vlada z zidanjem ljudskih hiš v velikih stanovanjskih blokih. V ta stanovanja pa se naseljujejo predvsem delavci, ki so prišli z juga in tako se s stalno doselitvijo le-teh obliže zemlje počasi spreminja na škodo domačega prebivalstva.

In prav to množično doseljevanje tujega elementa v ozemlje manjšine predstavlja jedro južnotirolskega spora, kajti v resnici prav to dejstvo najbolj ogroža nemško

v elegantni francoščini evropske obiskovalce s pripombo: »Moj oče je še žrl ljudi!« Sploh razpolaga črni kontinent nad kopico nadarjenih, vročekrvnih in drznih politikov, ki sanjajo, da so afriški Washington, nemški Bismarck ali južnoameriški Bolivar. Med najobjestnejšimi je bil pač kongolezijski Lumumba, ki se je igral z ognjem revolucije do trenutka lastnega pogina. Vsi pa trdijo smelo in brezpogojno: Kar je v Afriki slabega, je dediščina kolonializma, kar pa je dobrega, je sad politične neodvisnosti. Pri tem se jim prečesto godi kot mladoletniku, ki ga ob sledečih neuspehih postaja strah pred lastno drznostjo.

Vodilni politiki sveta so si na jasnem,

Kot je poročano na drugem mestu, je v zadnjih dneh prišlo do odkritega spora med Tunizijo in Francijo zaradi vojaškega oporišča v Bizerti. Komaj je predsednik Tunizije Burgiba pozval francosko vojsko, da čimprej izprazni Bizerto, že je dal nalog za blokado tega obmorskega mesta. V sredo zjutraj so številne čete tunizijskih prostovoljcev obkrožile Bizerto in petisočglava francoska posadka se je morala umakniti v utrjene položaje. Do krvavih spopadov sicer še ni prišlo, vendar pa opazovalci napovedujejo, da more tudi ta spor po svoje doprinesti k poslabšanju mednarodnega političnega položaja.

Poročila javljajo istočasno, da so tunizijski vojaki prestopili tudi mejo ob Sahari, da s tem pokažejo, da ima tudi Tunizija ozemeljske zahteve do saharske puščave ali bolje do petrolejskega bogastva, ki leži pod to velikansko peščeno odejo. Na ozemlje v notranjosti Sahare so tunizijski vojaki kot simbol svojih pravic postavili tunizijsko zastavo.

Francoski odpravnik poslov je kmalu nato izročil predsedniku Burgibu pismo predsednika De Gaulle, vendar pa je bilo objavljeno, da to pismo ne vsebuje ničesar takega, kar bi moglo pripomoči k spremenitvi volje Tunizije, da bi popustila od svojih upravičenih zahtev glede takojšnje izpraznitve Bizerte.

Ves ta razplet dogodkov okrog oporišča Bizerte meri na to, da more v tem delu nastati novo žarišče mednarodnih sporov.

manjšino; saj druge pravice - kot so šole, krajevni napisi, uradno priznani jezik in podobno - že dejansko uživajo.

Podoben slučaj zapostavljanja manjšinskih pravic najdemo tudi na ozemlju slovenske manjšine na Tržaškem. Znano je, da je leta 1947 prišlo iz ozemlja Istre, ki je pripadla po mirovni pogodbi Jugoslaviji, na desetisoče beguncev v Italijo. Po večini so bili to istrski Italijani. Skoro vsi ti begunci so ostali po taboriščih blizu Trsta. Ze vsa leta po vojni pa Italija gradi za te begunce stanovanja v okolici Trsta in po ostalih občinah tržaškega ozemlja. Tako so nastala zlasti velika italijanska naselja med Občinami in Sv. Križem. Pa tudi v nabrežinski občini, kjer tvorijo Slovenci še vedno večino prebivalstva, so že pred leti ustanovili večjo naselbino italijanskih Istranov. Ko pa je nekaj let pozneje šlo za ustanovitev druge take naselbine, je tedanji večinsko-slovenski občinski svet odklonil izdati gradbeno dovoljenje za to naselje. Toda pokrajinska vlada v Trstu je odstavila župana za nekaj ur in imenovani občinski komisar je izdal potrebno gradbeno dovoljenje.

Isti slučaj se je ponovil pred kratkim v

da je treba Afriki hitre pomoči v obliki kreditov za šole, ceste, vzorne farme in delavnice, da je treba strokovnjakov za vsa področja javnega življenja, da je nadalje treba svetovalcev za preštevilna gospodarska, tehnična, socialna, kulturna in politična vprašanja prebujajočega se kontinenta. Tozadevna tekma med zapadom in vzhodom je v naglem razvoju. V nekaterih državah evropskega zapada se bavijo z mislijo, da bi uvedli tedensko brezplačno uro za pomoč Afrikanem. Domala vsi afrikanški voditelji pa zatrjujejo: »In če treba, bomo sodelovali s samim vragom, če nam drugi ne pomagajo v našem boju za afrikanško Afriko!«

OBJAVA

Od 27. julija do 1. septembra t. l. odpadejo zaradi dopusta uradne ure predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev.

- KRATKE VESTI -

V Koreji so poleg politične nestalnosti tudi vremenske nadloge, ki so letos že ponovno prizadele ljudstvu mnogo trpljenja. V teh dneh so radi deževja nastale hude poplave, pri katerih je zgubilo življenje nad 270 ljudi, nad 20 tisoč ljudi pa je brez strehe.

V Moskvo je odpotoval Kennedyjev poslanec Macloy, da nadaljuje razgovore o pripravah za obnovitev pogajanj za razorožitev, vendar je upanje na uspeh majhno, saj v tristo sejah komisije za prenehanje jedrskih poizkusov niso praktično ničesar dosegli, zato so se tudi razšli brez uspeha.

Polet iz Londona v Avstralijo je pred 40 leti trajal vsaj 30 dni. Letos pa je angleško letalo tipa »Vulcania« opravilo isto pot v 20 urah in treh minutah brez vsakega pristanka. Letalo je na reakcijski pogon in ker je vojaško, ni smelo ubrati najkrajše poti.

Svojevrsten rekord so zabeležili zadnji mesec v Berlinu. Dnevno je namreč pribezalo preko meje iz sovjetske cone do 1500 beguncev. V celem računajo, da bo v juliju pribezalo preko meje nad 30.000 beguncev.

V Parizu je bilo objavljeno, da se bodo zopet začela pogajanja med Alžirci in Francozi v četrtek, 20. julija. Upanja na uspeh pa ni mnogo, ker De Gaulle ponovno zatrjuje, da bo izvedel v Algeniji pregrupacijo prebivalstva.

V Kongu še niso sklicali že zdavnaj napovedani parlament. Čeprav je v glavnem mestu Leopoldvillu že mnogo poslancev, še morajo čakati na odločitev province Katanze, katere predsednik Čombe še ni pristal na imenovanje zasedanje zbornice.

V Kaorlah blizu Benetk je bil v noči po ponedeljku zopet zažgan neki avstrijski avto, ki je bil iz Nižje Avstrije. Pa so bili tamošnji domačini zelo vljudni in so zagotovili povrnitev stroškov za popravilo poškodovanega avtomobila.

Na Poljskem, kjer vlada brezverni komunizem, so še doslej smeli duhovniki učiti verouk v državnih šolah. Te dni pa je poljski sejem (poslanska zbornica) izglasoval zakon, da je treba verouk vreči iz državnih šol. Šola in njena vzgoja mladine je zadeva države, zato more le ona odločiti po svojih pooblaščenih o zadevi vzgoje v šoli vobče. Verouk pa je privatna zadeva, zato ne spada v javne šole. Poljski kardinal je sicer protestiral, a uspeha ne bo.

isti nabrežinski občini, da župan ni hotel izdati potrebnega gradbenega dovoljenja za tretjo istrsko naselbino. Radi tega so v teh dneh živahna razpravljanja v slovenskem in italijanskem časopisju. Slovenci poudarjajo, da gre v teh primerih za načrtno naseljevanje Italijanov na ozemlje slovenske manjšine, da bi tako tekom časa prevladal na tem ozemlju italijanski živelj. Zato je to nasilje nad manjšino in je proti mirovni pogodbi, kjer je vendar zaščitena obstoj manjšine. Italijanske oblasti pa opravičujejo svoje početje z državnim zakonom, ki dovoljuje državljanom, da si kjerkoli v državi izberejo svoje bivališče.

Isti problem priseljevanja Nemcev na ozemlju slovenske Koroške - zlasti v industrijskih krajih - poznajo koroški Slovenci že nad 50 let in zato je tudi to eden izmed važnih problemov slovenske manjšine na Koroškem.

Politični teden

Po svetu . . .

Oboroževalna tekma

Že staro je pravilo, po katerem se ravna vojska v oboroževanju; to so že stari Rimljani vedeli in to izrazili s prislovcem: »Si vis pacem, para bellum«, kar bi pomenilo: če hočeš imeti mir, se pripravljaj na vojno.

Silna je današnja oboroževalna tekma med predstavnikoma Vzhoda in Zapada — Sovjeti in ZDA. Neizmerne vsote denarja gredo v vojaške namene in tako pomeni ta izdatki kot težko breme za narodno gospodarstvo. V vsakoletnem državnem proračunu tvorijo izdatki vojnega ministrstva največjo postavko; na splošno pa je znano, da je treba k temu pristeti še morda enake vsote, ki se krijejo iz tajnih virov ali pa pod masko drugih postavk proračuna.

Ob zadnji zaostritvi svetovnega položaja ob berlinski krizi sta oba predsednika Hruščev in Kennedy napovedala, da bo treba še povečati izdatke za vojaške namene, ker dosedanja ne zadostujejo več potrebam. Tako je dal predsednik Kennedy ukaz, da je treba pospešiti raziskovanja na raketnem področju in zato povečati izdatke za vojsko za dobrih pet odstotkov dosedanjega proračuna. Pa tudi Hruščev je napovedal, da bodo Sovjeti prenehali z napovedanim zmanjšanjem števila oboroženih sil in da bo treba vojaški proračun v bodoče zvišati za celih 30 odstotkov.

Način oborožitve

Nadaljnja zanimivost v oboroževanju je spoznanje, ki vedno bolj prevladuje med vojaškimi voditelji obeh blokov, da je treba dati večji poudarek na dosedanja način vojskovanja (puška, brzostrelka, topovi, letalski napadi). Zdi se, da so spoznali, da je atomska oborožitev nesmisel, ker pomeni popolno uničenje premaganega in zmagovalca. V ta namen se vršijo že več let trajajoča pogajanja o razorožitvi in kontroli nad atomskim oboroževanjem. Podoben slučaj imamo v oboroževanju s plinskimi orožjem pred drugo svetovno vojno, ko je grozilo, da se bodo s plini pokončavali med seboj. Toda še pred začetkom druge svetovne vojne je prišlo do mednarodnega dogovora o prepovedi uporabe plinov, kar so tudi vse vojskujoče se države držale. Nehote se človeku vsiljuje misel, da tudi danes tako dolgo ne bo prišlo do nove vojne, dokler se ne bodo sporazumeli o prepovedi uporabe atomske sile v vojne namene. Da se temu bližamo, je znak tudi v tem, da Hruščev kot Kennedy zopet polagata vedno večjo važnost na stari način vojskovanja.

V Kuveitu je mir

V kneževini Kuveit se razmere polagoma normalizirajo. Da ni v najbolj kritičnem času prišlo do spopadov, je zasluga kuveitskega šejka, ki se je z vso naglico odločil, da s pomočjo angleških čet zavaruje meje kneževine. Sosednji Irak je moral mirovati, čeprav še vedno poudarja svoje pravice do Kuveita in večina arabskih držav je dala vso moralno podporo malemu, a bogatemu Kuveitu. Zdi se pa, da so Angleži spoznali, da niso zaželeni v tem delu, zato so se s kuveitskim šejkom dogovorili, da polagoma odvažajo svoje čete iz kneževine; na njih mesto pa naj bi prišle čete iz arabskih držav ali pa vojsko Združenih narodov. Tako bi naj bilo poravnano nesoglasje med Kuveitom in arabskimi državami, ki nikakor niso bile zadovoljne z angleško zasedbo Kuveita. Sedaj pa še vedno ni gotovo, da bo Kuveit sprejet v Arabsko ligo, kar bi pomenilo potrditev njegove samostojnosti.

Tudi Tunizija godrnja

V nemirni Afriki imajo Francozi mnogo nasprotnikov. Še pred meseci je veljal tunizijski predsednik Burgiba za posrednika med De Gaullem in upornimi Alžirci. Ob tedanjih razgovorih je baje predsednik Burgiba omenil nerešeno vprašanje prisotnosti francoskih čet v Bizerti, kjer imajo Francozi vojaška oporišča. Dejal je De Gaulle, da bi odhod francoskih čet iz ozemlja Tunizije močno izboljšal odnose med obema državama. Pred kratkim pa so francoski vojaki začeli celo razširjati in utrjevati vojaška oporišča v bližini Bizerte in to je poostrišlo spor med Francijo in Tunizijo. Tunizijska vlada je takoj ostro

protestirala proti takim samovoljnim dejanjem tujih čet v deželi in predsednik Burgiba je v protestni noti, katero je poslal De Gaulle, zahteval čimprejšnji odhod vseh francoskih vojaških oddelkov iz tunizijskega ozemlja. Zato poziva Francijo, da sama določi datum evakuacije francoskih čet. Prisotnost tujih čet na ozemlju samostojne Tunizije pomeni namreč kršitev njene suverenosti, zato zahtevajo že ugled države in njeni življenjski interesi, da Francozi zapuste deželo, in se tako izognejo nepotrebnim sporom.

Toda Francozi, se zdi, ne mislijo tako hitro zapustiti vojaškega oporišča v Bizerti. Poročila celo povedo, da je v Bizerto prišlo še več letalskih oddelkov. Predsednik Burgiba pa je v zborovanju ob demonstracijah poudarjal, da je tunizijsko ljudstvo izgubilo potrpežljivost in ne more več čakati. Ob drugi priliki pa je dejal tudi, da ljudstvo ne bo prej prenehalo z odporom, dokler ne bo zadnji francoski vojak zapustil tunizijskega ozemlja.

. . . in pri nas v Avstriji

V Južni Tirolski vre . . .

V zadnjem tednu se je avstrijsko-italijanski spor zaradi Južne Tirolske zelo zaostрил. Neposredni vzrok temu so bili atentati na železniški progi, ki pelje skozi Južno Tirolsko. Ker je ravno tedaj vozil na tej progi vlak München—Rim, bi lahko prišlo do hude železniške nesreče z mnogimi mrtvimi. Ob progi so bili raztreseni letaki, na katerih je bilo napisano: »Danes smo prizanesli človeškemu življenjem, prihodnjic pa ne bo več tako.« Podpisana pa je bila: Osobodilni borci za Južno Tirolsko. Istočasno pa so se zopet izvršile številne razstrelilne akcije in pri iskanju razstreliva je policija našla nekaj manjših zalag dinamita.

Na te dogodke je italijanska vlada reagirala tako, da je v ostri noti ponovno obtožila avstrijsko vlado oziroma nekatere avstrijske predstavnike, da oni nosijo moralno soodgovornost za dogodke v Južni Tirolski. Poleg tega je pa kot zunanji protest uvedla za prehod avstrijsko-italijanske meje potni list in vizum očitno z namenom, da bi lažje kontrolirala dohod Avstrijcev na svoje ozemlje.

Tudi avstrijska vlada je v prav tako ostri noti zavrnila nevarne obtožbe, češ da nima ničesar skupnega z atentati v Južni Tirolski. Posebej pa je tudi tirolska pokrajinska vlada protestirala proti italijanskim obtožbam in odklanja vsako soodgovornost za razvoj dogajanja v Južni Tirolski. Obenem pa pristavlja tirolska vlada, da bo do rešitve problema prišlo le s pravičnimi sredstvi, dočim bo nasilje z ene strani nujno rodilo nasilje na drugi strani.

Preiskave, aretacije, izgoni, atentati in grožnje se množijo z dneva v dan. V zaporih je že več desetih pripornikov in italijanske oblasti trdijo, da so na sledu zarotniški organizaciji. V parlamentu v Ri-

Poljedelska kriza v vzhodni Evropi

Iz vzhodne Evrope prihajajo zaskrbljive vesti o poljedelstvu in prehrani. V raznih prestolnicah komunističnega sveta vlada v tem času ozračje žive napetosti in zaskrbljenosti glede na bližnjo žetev, žito, sladkorno peso in seno. Letino najavljajo izredno dobro, nevarnost suše in nepredvidnega pomanjkanja ni. Kaj torej skrbi komunistične oblasti?

Na poljih primanjkuje delovne sile, sabotaže so na dnevnem redu, kmetje ne skrivajo svojega nasprotovanja strankini agrarni politiki, ki jih je potisnila v kolektivne zadruge in tako kršila njihovo svobodo neposrednega obdelovanja zemlje, ki so jo podedovali od svojih prednikov.

»Žetev je v nevarnosti« pravijo na Vzhodu, ker kmetje ne marajo delati od jutra do večera na poljih, da bi pobrali sadove izredne letine in tako doprinesli k izpolnitvi poljedelskih strankinih načrtov. Pomanjkanje »poljedelskega osebja« je pečeča. Odgovorni predstavljeni v vodstvu pristojnih ministrstev so zaskrbljeni zaradi tega stanja in vlade ljudskih demokra-

V Berlinu napetost

V vprašanju Berlina in mirovne pogodbe z Nemčijo prinašajo prizadeti vedno nove predloge, ki dokazujejo, da bi vsi radi rešili to najnevarnejše sporno vprašanje, toda osnovni interesi prizadetih so tako različni, da ni upanja, da bi v doglednem času našli za vse zadovoljivo rešitev. Novejši predlog pravi, da bi naj sklicali konferenco vseh držav, ki so se v zadnji vojni bojevali s Hitlerjevo Nemčijo. Za ta predlog se zavzemajo Sovjeti, a tudi berlinski župan Willi Brandt in zapadne države bi pod določenimi pogoji pristale na to rešitev. Stari Adenauer pa odklanja tudi ta predlog, ker pač ne verjame v pripravljenost Sovjetov, da bi pristali na združitev obeh Nemčij, ki bi ne bile pod sovjetskim vplivom. Da bi pa 52 držav, ki so bile z Nemčijo v vojni, podpisale mirovno pogodbo z dvema Nemčijama, pa Adenauer odločno odklanja, ker bi s tem priznali Vzhodno Nemčijo, kar bi pomenilo dokončno razdelitev Nemčije v dve državi.

To mnenje so končno potrdili tudi ostali zapadni voditelji, kar so sporočili v skupnem odgovoru te dni v Moskvo.

mu pa že govorijo o partizanski vojski ob severni meji . . .

Po zadnjih vesteh pa je italijanska policija aretirala med drugimi tudi glavnega tajnika južnotirolske ljudske stranke (SVP), Italijanske oblasti zatrjujejo, da so pri njem našli na stanovanju 250 izvodov propagandnih letakov, podpisanih od osvobodilnega odbora.

Posledice zaostritve

Najvidnejša posledica zaostritve odnosov med Avstrijo in Italijo je nenadni konec živahnega prometa preko meje — in to v času visoke sezone. Pritožbe trbiških trgovcev in gostilničarjev se množijo, ker se je popolnoma ustavil dotok šilingov. Tudi iz obmorskih letovišč ob Jadranu prihajajo poročila o občutnem zmanjšanju dotoka tujcev. Nasprotno pa javljajo, da se je število tujcev v tem tednu izredno povečalo na jugoslovanskih letoviščih, kjer je popolnoma zmanjkalo prostora za goste. Na italijanskem konzulatu v Celovcu pa stojijo cele vrste ljudi, ki čakajo na potna dovoljenja . . .

Proračun pripravljajo

Finančni minister dr. Klaus že prav pridno sestavlja novi proračun. Da bi našel čim več virov dohodkov mu je prva skrb, zato se posvetuje s predstavniki različnih panog narodnega gospodarstva. Vedno bolj poudarja pri tem, da bodo morala biti tudi poddržavljena podjetja podvržena enakim obveznostim in dolžnostim napram državi kakor privatna podjetja; to se pravi, da bodo morala tudi poddržavljena podjetja predložiti državnemu finančnemu uradu svoje letne obračune, po katerih bodo tudi tem ustanovam odmenili davke po splošnem merilu. To pa seveda podjetjem, ki so doslej uživala nekak privilegij, nikakor ni po godu . . .

cij se v teh dneh obračajo z radijskimi pozivi »na čut socialistične odgovornosti« ljudstva in ga vabijo k sodelovanju z režimom, naj se poda na polja in pomaga kmetom v težkem času žetve.

Kar smo lansko leto čitali o poročilih iz Rusije, kjer so iz istih vzrokov bile uničene velikanske množine žita, to se letos ponavlja tudi drugod. Število procesov zaradi »prehrambene sabotaže« se množi. Uradno glasilo bolgarske komunistične stranke »Rabotničensko delo«, in glasilo kolhoznikov »Kooperativno selo« zatrjujejo, da so v pripravah za žetev zagrešili velike zmote in prestopke: »stranka je naslovila poziv dijakom in upokojencem, naj nudijo svojo pomoč pristojnim ustanovam, da bodo zagotovili reden potek žetve.

V Bolgariji so vse športne prireditve skrčili in povabili športne zveze naj »formirajo žetvene brigade prostovoljcev« in jih naj takoj pošljejo na polja. Številne delavce kovinskih tovarn, ki obiskujejo stadione kot gledalci, so prav tako povabili, naj se javijo v zbirnih središčih in žrtvujejo svoj čas v korist ljudske republike,

SLOVENC

doma in po svetu

Slovenske šole uzakonjene

Slovensko šolstvo na Primorskem je bilo po fašističnem nasilju takoj po vojni zopet uvedeno po vseh slovenskih vaseh. Pouk se vrši v slovensčini, italijanski jezik imajo 4—6 ur na teden. V času po vojni je rimska vlada izdelala več zakonov, ki so jih Italijanci zaradi neupoštevanja slovenskih zahtev. Sedanja italijanska vlada pa je pokazala več razumevanja za slovenske predloge in tako je prišlo do osnutka šolskega zakona, na katerega so načelno pristali predstavniki slovenskega šolstva in slovenskih političnih strank. Ze pred meseci je poslanska zbornica v Rimu izglasovala ta šolski zakon, pred dnevi pa ga je potrdil tudi italijanski senat. Tako je zakon postal pravo-močen in primorski Slovenci so dobili šolski zakon, o katerem pravijo, da v zadostni meri štiti pravice slovenske manjšine v Italiji.

Odlikovanje g. Janeza Hladnika

Menda nima nihče tolikih zaslug za predvojne in povojne slovenske izseljence v daljni Argentini kot dolgoletni izseljenki duhovnik č. g. Janez Hladnik. Doma je nad vrhniko pri Ljubljani in se je kmalu po prvi svetovni vojni podal med slovenske izseljence, kateri so se v velikem številu (zlasti iz Primorske in Koroške) izselili v Argentino. Vsa leta je bil za te izseljence v daljni tujini pravi oče in jim pomagal v njihovih dušnih ter časnih zadevah. Tudi izseljencem po drugi svetovni vojni je ravno gospod Hladnik preskrbel dovoljenja za vselitev in možnosti zaposlitve v Argentini. Ustanovitev Slovenske vasi, ki je pravo središče verskega in kulturnega življenja argentinskih Slovencev, je prav tako predvsem njegova zasluga.

Sedaj je cerkvena oblast imenovala g. Hladnika za častnega monsignorja v priznanje za njegovo požrtvovalno delo. Slovenski rojaki v Argentini so to imenovanje slovesno proslavili v Slovenski vasi v Lanosu.

V Pompej in Neapelj so romali

Primorski Slovenci romajo vsako leto na kako oddaljeno božjo pot. Doslej so že romali v Rim, Einsiedeln, Marija Zell, Monakovo itd., letos pa so bili v Neaplju in v Pompejih. V prvem tednu julija je potovalo 320 romarjev iz Trsta in Gorice pod vodstvom »Duhovske zveze«, ki vsako leto to romanje pripravi, mimo znane božjepotne cerkve v Loretu, kjer so imeli prve pobožnosti. Nato so nadaljevali pot do Pompejev, kjer je cerkev roženske Matere božje, ki je ena najvažnejših Marijinih božjih poti na svetu. Ogledali so si tudi izkopanine starega mesta, katerega je leta 79 po Kr. zasul pepel z Vezuva. Tudi Neapelj so si ogledali, nato so pa nekateri šli na znameniti otok Capri, drugi pa na ognjenik Vezuv. Z romanjem so bili zelo zadovoljni.

Kranj in Celje tekmujeta

Pri ljudskem štetju v Sloveniji so ugotovili, da je letni prirastek prebivalstva 6,6% (kar bi pomenilo, da je v vsej državi najnižji!) Po velikosti slovenskih mest pa si v naslednjem redu sledijo: Ljubljana (brez okolice) 133.386 prebivalcev, Maribor (82.387), Kranj (21.355), Celje (16.487), Trbovlje (15.869), Jesenice (15.637); okoli sedemtisoč prebivalcev imajo Koper, Izola, Ptuj, Novo mesto, nad šest tisoč pa Murska Sobota, Idrija in Hrastnik. Pri vseh pa niso vštet prebivalci okoliških vasi, ki so vključene v mestne občine. Pri tem pregledu je mogoče opaziti, da se najhitreje razvijajo mesta, kjer prevladuje industrija kot v Kranju, Jesenicah in Trbovljah.

namesto da prebijajo svoj čas po stadionih.

Na Madžarskem so ustanovili taborjenja za poletno delo za dijake, ki so dolžni vsaj pol dne delati na poljih. Za industrijske delavce, ki so pripravljani žrtvovati svoje počitnice in pomagati kmetom, so določili posebne nagrade.

Tudi na Češkoslovaškem je opaziti pomanjkanje delovne sile na poljih. Dnevnik »Zemledsko Nowiny« poroča, da se je od 30.000 nujno zahtevanih poljskih delavnih moči, javilo le 17.000. Na Slovaškem se krajevna »Pravda« pritožuje nad dejstvom, da priprave za žetev ne napredujejo, kljub temu, da je treba nujno rešiti ta problem.

»Magyar Nemzet« piše: »Naši kmetje ne znajo uporabljati traktorjev in strojev. Povečini se odpovedujejo rabi strojev na poljih, kot pa da bi si mučili glave z vprašanji mehanizacije, ki jih zahteva raba strojev.« (A. I.)

Alojzij Vauti zlatomašnik

V Selah so preteklo nedeljo obhajali veliko in redko slavnost. Prečastiti gospod župnik in duhovni svetnik Alojzij Vauti je obhajal svoj zlatomašni jubilej. Pred 50 leti, 16. julija 1911, je v Šmihelu prvič zapel »Glorio«. V globoki hvaležnosti jo je zdrav in krepek, rekli bi, mladeniški, ponovil v visokih Selah, kjer pastiruje že 45 let.

Nebo ni bilo po volji Selanov. Okusno okrašen oltar pred župniščem, kjer je bila pred kratkim nova maša in nad katerim so bili slavoloki, so morali prenesti v novo, nedograjeno cerkev. Mala cerkev bi ne mogla nuditi dovolj prostora številnim faranom in tujim gostom, ki so hoteli prisostvovati sv. daritvi. Tako se je želja gospoda župnika, da bi maševal že v novi cerkvi, nekako izpolnila.

Vsi smo se zatekli pod varno streho nove cerkve in tam pričakali slavljenca. Za križem je prišlo dvajset ministrantov, veliko duhovnih sobratov z milostljivim gospodom prelatom dr. Blümlom in gospod zlatomašnik. Pozdrav je najprvo izrekel prečastiti gospod kaplan Matko. Lepo je povedal o gospodovi veliki skrbi za faro in izrekel željo, da bi ga Bog ohranil še mnogo let. Njegovemu pozdravu je sledil pozdrav selskega gospoda župana, orožniškega in carinskega inšpektorja. Željo po nadaljnjem dobrem sodelovanju za dobrobit šolske mladine je izrekel selski gospod nadučitelj. Zelo lepo so svojega duhovnega očeta pozdravili vsi farani. Prav to je bilo tako zelo ganljivo pri tej zlati maši, da so vsi brez razlike sodelovali.

S kora, še v surovem stanju in brez orgel, se je prvokrat oglasila pesem. Peli so zlatomašno in zelo lepo vstopno pesem. Sledilo je deloma ljudsko petje, pri katerem je spet sodelovala vsa cerkev.

Slavnostni pridigar je bil prečastiti gospod dr. Polanc. Tole je hotel povedati zbranim: zlatomašo bi vsak jubilat rad obhajal v tihoti. Če jo obhaja slovesno, to zato, da bi se vzbudili, poživili in utrdili v mladih fantih duhovniški poklici. Potem je zelo lepo orisal poslanstvo duhovnika, njegovo učeniško, pastirsko in duhovniško službo. Povedal je tudi, kako vzorno je častiti gospod slavljenec vse to vršil in vse delovanje oplajal s trpljenjem.

Milostljivi gospod prelat dr. Blüml je prinesel tudi čestitke prevzvišenega nadpastirja dr. Köstnerja. Ta mu je 11. julija napisal posebno pismo sledeče vsebine: »Prečastiti gospod, dragi slavljenec! Letos julija obhajate svoj zlatomašni jubilej. Ko se boste ob tej priliki spominjali svojih 50 duhovniških let, Vas bo gotovo napolnjevalo sveto veselje in bo Vaša zlata maša posebno zahvalna maša.« Nato sledi popis duhovniške poti: »Dne 16. julija 1911 ste postali duhovnik. Po končanih študijah ste nastopili prvo kaplansko službo v St. Jakobu v Rožu. Več kot dve leti ste bili tam, v istem poslanstvu ste delovali do maja 1915 v Pliberku. Že avgusta 1915 ste postali administrator v Selah, župnik prav tam pa 1. januarja 1916. Z navdušenjem in

zagonom ste vse svoje mlade, krepke moči porabili za faro. Celih 24 let ste jo oskrbovali. Novim političnim nasprotnikom je bila Vaša gorečnost trn v peti. Tako so Vas 5. julija 1940 zaprli v Celovcu, 5. septembra pa so Vas izgnali iz dežele. V sekavski škofiji ste delovali v kraju Unterlamm in Schöder. Na veliki teden 1. 1941 so Vas spet zaprli. To ni bil zadnji zapor. V Celovcu v ječi so Vas imeli ponovno od 3. 2. 1943 do 11. 2. 1944. Isto leto okto-

bra ste doživeli 7. mesecev težke ječe v Berlinu-Straubing. Domov ste prišli in prevzeli faro 7. junija 1945 po zlomu nacističnega režima. Tedaj ste spet prevzeli selsko faro. V letih 1947 in 1948 ste sooskrbovali faro Glinje, od leta 1948 pa ste soupravitelj na Bajtišah. Mnogo truda in skrbi ste si naložili z zidavo nove cerkve v Selah.

Dragi slavljenec! Ob priliki Vašega jubileja bi Vam rad izrekel zahvalo za vse, kar ste storili v slavo božjo in za rešitev

duš. Tej zahvali pridružujem čestitke in želje, da bi Vam Bog dal zdravja in moči za nadaljnje duhovniško delovanje. Naj bo blagoslavljajoča božja roka nad Vami, da bi še dolgo delovali za kraljestvo božje. Pozdravlja in blagoslavlja Vas Jožef — škof.

Po pridigi smo gostje nekako začudeno gledali. Ljudje so se zvrstili k oltarju, v rokah so nosili kuverte. Izročili so jih v roke slavljenca, a ne zanj. Prinesli so darove za nadaljnjo zidavo cerkve. Gospod župnik je namreč prosil, naj bi njemu osebno prav nič ne dali, če imajo namen kaj darovati, naj bo to za cerkev. In zdaj pride tisto neverjetno: zbrahi so v denarju, materialu ali delu veliko vsoto 121.304.— šil. To fara, v kateri živi 1000 duš! Iz te vsote je razvidna velikodušnost, ljubezen do Boga; razvidno pa je iz tega tudi, kako priljubljen je gospod župnik in kako zelo so mu farani hvaležni. To ni bil edini dar. Darovali so v njegove namene skoro vsi tudi sv. obhajilo. Pri zgodnji in zlati maši so v velikem številu pokleknil k mizi Gospodovi.

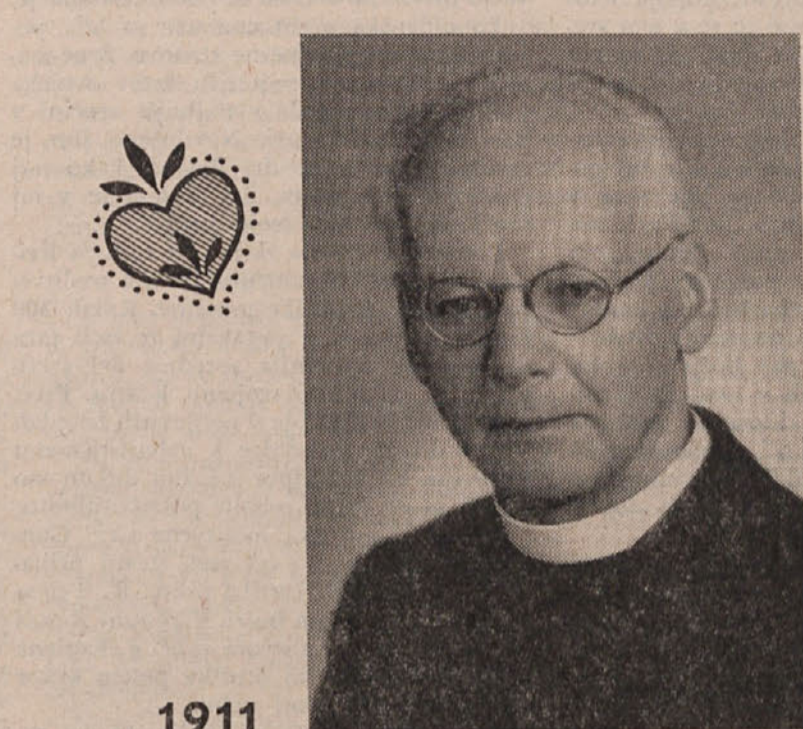
Ob koncu maše je zelo slovesno zadonel Te Deum. Zares: »Hvala večnemu Bogu« za vse. Nobena zahvalna pesem gospodu zlatomašniku ni tako šla k srcu, kot nedeljska.

Po cerkveni slovesnosti so pogrnili gostom mize v farnem domu. Bilo jih je veliko in iz vseh koncev sveta. Zlatomašnik je bil zelo dobre volje. Celu zavriskal je, kot kak fant, samo bolj tiho. Z zdravnicami so ga slavili in mu ponovno s čašo vina nazdravljali in mu želeli še dolgo let plodnega dela. V imenu g. dekana Koširja in duhovščine iz dekanije je čestital g. župnik Brunnik iz Kotmare vesi. Poudaril je, kako priljubljen je gospod zlatomašnik med duhovnimi sobraty in kako ga vsi cenijo. V imenu Narodnega sveta koroških Slovencev je izrekel zdravico dr. Valentin Inzko. Uvrstil je slavljenca velikim možem duhovnikom in voditeljem: Einspielerju, Treiberju, Ražunu, Poljancu in Starcu. Zahvalil se mu je za nesebično narodno delo in sodelovanje pri »Tedniku«.

Slavljenec je tudi sam spregovoril. Pri-povedoval je iz svojega življenja. Močnemu, ravnemu gospodu se ne pozna, da je bil v mladosti veliko bolan, da so mu že svečo držali in mu kupili nekaj obleke za na mrtvaški oder. Gorski zrak v Selah ga je ohranil tako mladostnega. Slišali smo še več epizod iz njegovega življenja, videli smo ga celo naslikanega kot mladeniča. Med petjem in prijetnim razgovorom je minila slavnost. Ob petih smo se podali k blagoslovu. Gospod zlatomašnik je sam pel litanije v stari cerkvi. Za 75-letnico, ki jo bo drugo leto obhajal, želimo, da bi bila nova cerkev znotraj in zunaj dograjena. To naj bo krona njegovega nesebičnega, gorečega delovanja v fari.

Ob koncu se je častiti gospod župnik vsem, ki so se trudili za tako lep potek slavnosti zahvalil z iskrenim Bog povrni.

P. S. Uredništvo svojemu najzvestejšemu dopisniku še prav posebno čestita in mu želi še mnogo zdravih let.

1911

1961

Pozdrav faranov zlatomašniku

Napovedovalec:	Slavnost, kot je nismo še imeli, mi bodemo sedaj začeli v imenu troedinega Boga za zlato mašo gospoda župnika Alojzija.	Otroci:	otročiči kot jagnjeta...
Fant:	Tu je cela fara zbrana, saj gospodu je udana kakor čreda ovčk na paši.	Mati:	matere opora vaša, vsi uspehi — vaša paša.
Zena:	Prečastiti, vsi smo vaši: mame, ateci, otroci, vsak vam nosi danes v roci šopek radostnih voščil...	Vsi:	vsil župljani v vaši fari
Dekle:	vsak na Vašo pot jih trosi s srčno željo, da bi bil srečen vsaki dan življenja vašega, — večer poln zvezd...	Otroci:	mali,
Mož:	da prijatelj vam ostal bi zvest, mož — beseda gospodarji...	Fantje in dekleta:	mladostni
Fantje:	dobri bratje vsi fantje...	Možje in žene:	in stari
Dekleta:	dobri upi vsa dekleta...	Vsi:	kličemo v Gospodu zbrani: Bog vaš mnogo let ohrani še med nami v zdravju, v moči,
		Mož:	dokler dobre vse načrte farmani ne spolnijo, dokler roke še odpre za procvit te fare so, in za božji hram nosile kamen bodo zanj na kamen, da ga vzorno izgradile v novo selsko cerkvičo
		Vsi:	v božjo čast in čast Marije, da bo Selam v srečo — Amen.

FRAN ERJAVEC:

319

KOROŠKI SLOVENC

(III del)

Podnebje na otoku je bilo nezdravo, hrana skrajno slaba in že v drugem letu so se mu pokazali znaki žlednega raka, napadala ga je mrzlica in začel je hirati. Tedaj je dospel na otok novi poveljnik, Hudson Lowe, ki je moža, pred katerim se je nekoč klanjala vsa Evropa in so trepetali kralji, tako trpinčil, da so ga pozneje celo v Londonu na ulici pretepli, v Alpah bi ga bili nekoč kmalu ubili in povsod so mu pljuvali v obraz. Zadnja leta Napoleonovega bivanja v tem žalostnem pregnanstvu so pomenjala le še počasno umiranje. V mesecu aprilu 1. 1821 se je pa začelo njegovo stanje naglo slabšati. Svojemu duhovniku je tedaj izjavil: »Nikoli nisem dovolil o Bogu. Če ga ni doumela moja pamet, ga je pa vedno globoko in polno čutila moja duša«. Isti dan se je tudi izpovedal, kmalu nato se je pa začel smrtni boj in dne 5. V. 1821 popoldne je za vedno zatisnil svoje oči eden najgenialnejših mož, kar jih pozna človeška zgodovina, ki pa vendarle ni bil kos večni Usodi, ki vodi svet in življenje po svojih lastnih zakonih.

Na mrtvaškem odru so ga balzamirali in pogrnili s plaščem, ki ga je nosil v bitki pri Marengu, pokopali so ga pa dne 9. V. na skromnem domačem pokopališču. Podli Anglež pa celo na grobu ni dovolil drugega napisati kot le »General Napoleon« ali pa »Napoleon Bonaparte«. Ker cesarjevo spremstvo na to ni moglo pristati, je ostal grob sploh brez napisu. Že v svoji oporoki je izrazil željo, da bi počival v Franciji, zato ga je 1. 1840 francoska vlada naročila prepeljati v Pariz, kjer so ga položili z največjimi slovesnostmi in ob pretresljivem sprem-

stvu še živčih ter še po smrti mu zvestih njegovih vetera-
nov v veličastno grobnico v »Domu invalidov«. Njegovo
tragično izgnanstvo je samo še dopolnjevalo romantične
legende, ki jih je že od nekdanj pletla človeška domišljija
vseh narodov okoli tega genialnega vojskovodje in
državnika in ki gleda v njem mučenika kraljev ter
osvojevalca narodov, a Francozi predvsem junaka svoje
revolucije, ki je zanesel v vso Evropo ideje, ki so potem
bolj ali manj oblikovale to Evropo vse XIX. stoletje.
Poslah ga pa niso v sramotno pregnanstvo le zato, ker
so se ga bali, temveč predvsem zato, da se nizkotno ma-
ščujejo nad revolucionarnim vojakom, ki se je drznil po-
seči po roki nadvojvodinje.¹⁴

XII.

»SVETA ALIANSKA«. — KRALJESTVO ILIRIJA

Z Napoleonovo odpovedjo dne 22. VI. 1815, štiri dni
po bitki pri Watenlooju, s povratkom kralja Ludovika
XVIII. in z drugim pariškim mirom z dne 20. XI. 1815
(celotno besedilo je objavila »Klagenfurter Zeitung« dne
6. XII. 1815) je bil končan »železen tresk in bronov
grom« (Vodnik), ki ga je sprožila velika francoska revo-

¹⁴ Skoro podobno kakor Angleži z očetom, je pa ravnal brez-
srčni dunajski dvor tudi z njegovim sinom. Ni mu dovolil nositi
niti velikega imena in še manj seveda naslova »rimskega kralja«,
za kakršnega ga je bil že ob rojstvu proglasil njegov cesarski oče.
Odvledli so ga kot triletno dete v Schönbrunn, mu nadeli ime »voj-
voda Reichstadtski« in ga nekako intermirali. Medtem ko je njegova
mati objemala drugega ljubčka, je njegov stari oče, zakrknjeni ce-
sar Franc I., na dvoru najstrože prepovedal v otrokovi navzočnosti
sploh omeniti ime njegovega velikega očeta. Vkljub vsemu je pa
že zgodaj zasluhlj veličino svojega očeta in nato bolj ali manj od
zagrenjenosti in hrepenenja po očetu in po pravi domovini umrl
že 1. 1832, star komaj dvaindvajset let. In da bi bila pretresljiva
ironija še večja, je moral priti šele — Hitler, ki je 1. 1940 vrnil
vsaj mrtvega sina iz dunajske grobnice mrtvemu očetu v pariških
»Invalidih«.

lucija in ki je celo četr stoletja pretresala vso Evropo
ter pustil za seboj utrjene narode in razdejane dežele,
pretresene od premnogih notranjih duhovnih nasprotij,
zmagovite so pa ostale sile, katerim je šlo predvsem
zato, da vzpostavijo zopet nekdanji »zakoniti red«.

Zavezniki so že v prvem pariškem miru z dne 30. V.
1814 določili, naj se v roku dveh mesecev snide na
Dunaju kongres, ki naj bi rešil vse zadeve, katere so
postale pereče z razsulom Napoleonovega imperija. Po-
glavarji štirih velesil so gledali cilj kongresa v tem, da
izvede njih voljo. Zbrali so se sredi meseca septembra
1. 1814. Upali so opraviti svoje delo v nekaj tednih, to-
da kongres je trajal potem celih 9 mesecev. Avstrijski
cesar Franc I. se je dal na njem popolnoma voditi od
svojega znamenitega kanclerja Metternicha, ki pa se je
moral precej ozirati tudi na močno dvorsko militari-
stično stranko z maršalom Schwarzenbergom na čelu.
Še bolj odvisen je bil od mogočnega berlinskega ge-
neralnega štaba pruski kralj Friderik Viljem III. s svo-
jim kanclerjem Hardenbergom, a razen tega je imel
na kralja nepremagljiv vpliv še ruski car Aleksander I.
Ta je bil na eni strani jako trdovraten, a na drugi
strani zopet jako spremljiv in je vodil rusko poli-
tiko sam, tako da je bila vloga njegovega podkan-
clerja Nesselroda jako skromna, a vneto so se pri carju
potegovali za njegovo naklonjenost tudi Stein za nemške
koristi, princ Czartorijski za poljske, Capodistrias za
grške itd. Anglijo je na kongresu zastopal zunanji mi-
nister Castlereagh, kateremu je puščala vlada v zadevah,
ki se niso neposredno tikale Anglije, čisto proste roke.
Načelniki posameznih delegacij so imeli ob svoji strani
še cele množice diplomatov in agentov, med katerimi je
bil posebno pomemben Metternichov zaupnik Genz,
ki je opravljal tudi posle nekakega tajnika kongresa.

Naše prireditve

ROZEK

Sporočamo, da bo v nedeljo, 23. julija ob 2.30 popoldne

PEVSKI KONCERT

pevskega društva »Gallus« iz Celovca s sodelovanjem moškega zbora fantov iz baške okolice in spodnjega Roža v Kosi (Sensenwirtu) na Ravnah, župnija Rožek.

ST. JANŽ

V nedeljo, 23. julija ob 8. uri zvečer priredi pevsko društvo »Gallus« s sodelovanjem moškega zbora iz Roža

PEVSKI KONCERT

pri Tislarju v St. Janžu.

NONČA VES

Četudi je naša vas razkopana, da se že sami ne spoznamo, kod bi še hodili, vendar kaže, da še okolišani kaj radi pridejo k nam. Tako je prišel Škrjančev Bernard iz Metlove in nam odpeljal Podlesnikovo Lenčko. Šel je lepo, kot je že zmeraj bila krščanska navada, najprej ž njo pred oltar metlovke cerkvice, potem pa na svoj lepi domek. Farna mladina ju je pospremila z zastavama pred poročni oltar in jima želela dobrega, kolikor se da doseči na potovanju skozi življenje. Vsega dobrega, Lenčka in Bernard, vama želimo tudi mi!

Da pa bi naša vas ne trpela prevelike izgube, je preskrbel Ozmanov Tone, se opogumil in pripeljal na svoj dom Pernatovo Roziko iz Dvora pri Šmihelu. Rozika, naša nova sosedka, je bila ena izmed onih deklet, ki se zavedajo, da življenje ni praznik, zato se je v svoji mladosti skrbno pripravljala za bodoče življenje. Šla je skozi šolo šolskih sester v St. Rupertu. Doma pa je zastavila svoje talente v sodelovanju s Farno mladino in sploh v prosveti. Pomagala je rada, kjer je le mogla. Vloge na odrju je vselej izvrstno rešila. Prepričani smo, da bo istotako dobra mamica in gospodinja, kot je bila igralka in prosvetna delavka. Pozdravljena in dobrodošla! Zdaj pa pogumno v skupno življenje! Na mnoga leta! Želimo, da bi bila drug ob drugem srečna.

RUDA

(Nova maša)

V nedeljo, 9. julija, je bila pri nas nova sv. maša č. g. Leopolda Silana. Na predvečer je bil blizu župnišča sprejem, pri katerem je imel nagovor najprej č. g. župnik Pirker v slovenskem jeziku, ker je č. g. novomašnik pač slovenskih staršev, nato pa tudi v nemškem jeziku. Pripravili so tudi mnogo slavalokov (vrat) z napisi v nemškem jeziku, en napis pa so v bližini cerkve napravili tudi v slovenskem jeziku; a glej, takoj je prišel sovražnik slovenstva in v svoji velenemški navdušenosti zahteval, da se slovenski napis odstrani. Tudi petje za novo sv. mašo je bilo menda v načrtu dvojezično, a zopet so zastopniki velenemškega duha to zabranili. Vencev so zelo mnogo naredili; tudi iz Dobrle vasi, Vogrč in Doba pri Pliberku so jih prinesli. Na novo mašo je prišlo mnogo ljudi iz sosednih vasi oz. župnij: št. Petra, Gorenč, Doba in Šmihela, torej skoraj sami Slovenci! Zato smo se zelo čudili, da pri celi novi sv. maši ni bilo nič slovenskega razen nekaj spominskih podob, ki jih je dobil le tisti, ki jih je izrecno zahteval. Prepričani pa smo, da č. g. novomašnik sam s tem ni bil zadovoljen.

Med pridigo č. g. ravn. Zimolina smo slišali tudi o preganjanju Cerkve na Vzhodu in drugod. Pridigar nam je tudi na srce polagal, da naj molimo za srečen izid prihodnjega vesoljnega cerkv. zbora (koncila), katerega glavni namen je združitev vzhodnih kristjanov z rimsko katoliško Cerkvijo; to pa se bo dalo doseči le z ljubeznijo in z duhom sprave. Zdi se nam pa, da je to, kar smo doživeli na tej novi maši, najbolj proti namenu tega cerkvenega koncila.

Kakor že rečeno je bilo mnogo ljudi pri tej novi sv. maši silno razočaranih in so naravnost ogorčeni odšli domov. Kje je torej duh sprave? Nemški škofje v Nemčiji so izdali skupni pastirski list, katerega so brali ob priliki razprave proti nacističnemu rablju Eichmannu o grozodejstvih, ki jih je nemški narod zakrivil nad drugimi narodi, in v tem pastirskem listu vabijo svoje vernike k pokorni in zadoščenju. In pri nas?

Pri nas na Koroškem

Evharistični shod pri Božjem grobu v nedeljo 25. jun. 1961

Romarska cerkev pri Božjem grobu, pravi kras spodnje Podjune, obhaja letos svojo 200-letnico. Ponovno so se v tem svetišču že vršili evharistični shodi, ki so kot veličastne verske manifestacije do danes v spominu našega ljudstva.

Z ozirom na lanski veliki svetovni evharistični shod v Monakovem, ki je bil gotovo brezprimerno doživetje žive vere v Jezusa v najsv. zakramentu, je izšla iz našega dušnopastirskega urada zamisel, da bi postali sadovi tega svetovnega kongresa potom dekanijških evharističnih shodov dostopni širnim plastem našega ljudstva.

Tokratni evh. shod pri Božjem grobu se razlikuje od prejšnjih v tem, da je bil postavljen v okvir celodnevne češčenja in naval udeležencev ni bil osredotočen samo na nekaj dopoldanskih ur, temveč po svoji stanovski opredelitvi tudi na popoldanske ure.

Gotovo so prejšnji shodi bili na zunaj gledano številčno mnogo veličastnejši, ker so verniki cele dekanije s precejšnjim pritokom iz sosedne dobrolske dekanije nenaekrat zagrnili grič Božjega groba, do čim so se tokrat po stanovih porazdelili na dopoldanske in popoldanske ure. Bog je tokrat od udeležencev zahteval v smislu zadoščenja tudi večje žrtve, ker je vladala silovita vročina in je hrib ob opoldanskih urah kar žarel kot razbeljena peč.

Kakor izgleda, pa je imel le Božji grob večjo privlačno silo na te pobožne romarje.

Popoldanske molitvene ure so bile porazdeljene na posamezne stanove. Žene-matere — navajene najtežjih žrtv svojega poklica, so se zbrale v najhujši vročini v prvi popoldanski uri. Navdušeno jim je pridigoval preč. g. dr. Polanc, kako naj črpajo moč iz presv. Re. Telesa in v tej moči vzgajajo tudi svoje otroke.

Posebno doživetje za nas in tudi za Kristusa v najsv. zakramentu je bila molitvena ura naše katoliške mladine. Kakih 300 fantov in deklet z zastavami iz vseh fara dekanije je napolnila sprednji del svetišča in se poklonilo svojemu kralju. Preč. g. profesor Mihelič je v ognjevitih besedah bodril mlade poslušalce k evharističnemu življenju, ki naj odpre mladim dušam vso lepoto in vrednoto osebne požrtvovalnosti.

Sledila je otroška molitvena ura. Ganljivo je bilo, ko so od vseh strani prihajali naši najmlajši častilci presv. R. Telesa in se vsipali v hram božji. V skupni zborni sv. maši je pod vodstvom preč. g. kaplana Mihorja kipela čista otroška pesem kakor angelski akordi proti nebu.

Možem je v zaključni molitveni uri govoril preč. g. dr. Kolarič, ki je celo dopoldne predsedel v spovednici in vzel s tem nase težko breme dneva. Mož sicer ni bilo mnogo, pa upamo, da so tisti bili tem

PEVSKO DRUŠTVO GALLUS

bo priredilo v nedeljo 23. julija

pevski koncert

s sodelovanjem fantov iz Gornjega in Spodnjega Roža ob 2.30 popoldne v KOSI (Sensenwirt) na Ravnah (Rožek) in ob 8. uri zvečer pri TISLERJU v St. Janžu

Na sporedu so koroške narodne in umetne pesmi.

Prisrčno vabljeni!

Zunanja priprava je padla tudi tokrat pretežno na okoliško ljudstvo, ki je za okrasitev cerkve in postavitev mlajev in vrat doprineslo težke, priznanja vredne žrtve. Okoliški fantje so postavili kar sedem mogočnih mlajev. Številna vrata so bila okusno okrašena z zelenjem in evharističnimi simboli. Velika zasluga gre domačim dekletom, pa tudi dekliskim skupinam iz nekaterih sosednih far, ki so prispevale vence za okrasitev svetišča in okoliškega prostora. Naj bi Bog vse te žrtve poplačal s svojo ljubeznijo!

Dan shoda je bil poln sonca — brez oblaka na nebu. Z oltarja pa je sijalo še bolj svetlo božje Sonce in ogrevalo na tisoče duš, ki so kot verni molivci klečali v teku dneva pred Najsvetejšim.

Glavno božjo službo s slovesno pridigo je imel škofov odposlanec, mil. g. kanonik Zechner, ki je v pridigi posegel najprej v zgodovino cerkve pri Božjem grobu in je nato v srce segajočih besedah obdelal zamisel, da bi moral biti tudi vsak kristjan živ Božji grob, v katerem počiva Kristusovo evharistično telo. Iz tega dejstva pa naj bi vse naše življenje, izžarevalo glavno Kristusovo zapoved, ljubezen!

Ob 11. uri je sledila nemška božja služba s pridigo priljubljenega misijonskega pridigarja preč. patra Banka iz Celovca. To božjo službo, so obiskali celo nekateri odlični nemški verniki iz Dobrle vasi. To je omembe vredno posebno še zato, ker je istočasno imela tudi Dobrle ves svoj shod.

bolj zbrani molivci pred Najsvetejšim in da so svojim sovrstnikom po vaseh povedali, da ima Kristus tudi može rad in da je nekoč ravno z njimi zavojeval svet.

Ob 17. uri se je razvila nato evharistična procesija proti Nonči vasi. Ni bila dolga en kilometer kot 17. VIII. 1930 ob priliki tedanjega evhar. shoda. Potrpežljivost današnjega človeka je omejena. Zato se ni čuditi, da je večina ljudi odšla domov v teku popoldanskih ur in se je samo ostanek udeležil procesije. Vsekakor pa so ti verniki napolnili Marijino cerkev v Nonči vasi, kjer je bila asistirana sv. maša z latinskim petjem »združenih« zborov. Preračunani obzirnosti na ljubo, verno ljudstvo ni imelo prilike, da bi v stari Marijini cerkvi dalo s kako domačo Marijino pesmijo duška svojim vernim čustvom, da bi bil to gotovo najprimernejši zaključek milostipolnega dneva! Tako so navzoči verniki v tihi molitvi svoji ljubi Gospe v Nonči vasi zaupali tisto, kar bi ji bili radi v pesmi potožili in v naši priljubljeni melodiji položili v njeno materinsko srce. Bog naj blagoslovi tudi to žrtv in jo prišteje k mnogim drugim, za katere ve samo On in ki so nam v jamstvo, da bodo mali in ponižani tega sveta, v večnosti dobili šele svojo pravo veljavo, katera se jim na zemlji ni hotela priznati.

Z zahvalo Bogu in vsem Njegovim človeškim sodelavcem pri pripravi te slovesnosti smo se razšli in zaupali svojo bodočnost evharističnemu Jezusu in Njegovi materi Mariji.

ŠMihel pri Pliberku

V nedeljo, 23. julija 1961 bo z začetkom ob 9.30 v Šmihelu nad Pliberkom daroval svojo

ZLATO SV. MAŠO

naš šmihelski rojak, preč. g. župnik Alojz Vauti. Isto časno bo daroval svojo srebrno sv. mašo v naši farni cerkvi domačin preč. g. župnik Avguštinus Čebul.

Vsi od blizu in daleč vabljeni!

Župni urad Šmihel

ZELEZNA KAPLA

V nedeljo, 23. julija 1961, bo pod Obirjem na Počulah ob pol 11. uri sv. maša.

K udeležbi vabi mladino in odrasle

župni urad Železna Kapla.

BILČOVŠ

Že nekaj časa se nismo oglasili. Čas hitro mine in kar mimogrede smo bili na sredi leta. Letina se pri nas še dobro kaže, da bi le ne bilo kake nevihte, ker veliko je treba delati; saj je tako malo ljudi.

Danes vam hočem povedati, kaj se pri nas godi. Vsak pozna naš visoki Jerberg, ki se tako mogočno dviga in se vidi s svojo cerkvice daleč naokrog. Ob vznožju pa je lepa kmetija pri Kranjcu. Tam so potrebovali mlado gospodinjo in spoštovani mladi posestnik Rudi jo je prišel iskat v našo faro. Izbral si je pridno Strajnikovo Tonijo Ogris. Poroka je bila v št. Ilju, poročno slavje pa pri Kreutzwirtu, kjer je vsem v židani volji minevala noč. Od vseh krajev so se zbirali znanci in prijatelji in izrekli mlademu paru svoje častitke. V ranem jutru je ženin peljal svojo izvoljenko na lepo urejeni dom. Želimo vama mnogo sreče v novem stanu. Naj vaju spremlja božji blagoslov, da bosta v zvestobi do Boga in svoje materne govornice dobro napredovala.

7. julija pa je umrla Neža Male iz Branče vasi. Dalje časa je bolehal in večkrat iskala zdravja v bolnišnici. Zdaj so bile njene moči izčrpane in je mirno v Gospodu zaspala. Bila je verna žena, katera je poromala tudi v Lurd in Fatimo. V nedeljo smo jo ob obilni udeležbi spremljali na farno pokopališče. Naj počiva v miru.

To je bil pri nas šele četrti pogreb v tem letu. To je pač znamenje, da imamo dober zrak, ki nam ohranja zdravje.

V Velinji vasi pa je skočil v Dravo Franc Bister, rentnik. Brodnik ga je 10. julija peljal čez reko; rekel je, da gre na Bistrico, a kmalu se je vrnil, in ko sta bila sredi Drave, je odložil klobuk in jopič, se še poslovil in naglo prekucnil v Dravo. Brodnik je bil ves iz sebe in je takoj naznanil orožnikom. Doma pa so našli še napisane poslovilne besede. Kam ga je Drava zanesla se še ni izvedelo.

BOROVLJE

Naš naročnik nam je povedal, da je šel iz Borovelj v sosednji kraj. Za njim pride avtomobil in se ustavi. Šofer je videl, da gre mož peš in ga je prijazno povabil, naj prisede. V sosednji vasi je ustavil, da je naš naročnik izstopil. Taka dobrota je vredna, da se pohvali. Dolga peš-pot človeka le utruja, posebno če gre v leta. Šofer ni bil domačin in je imel zato števeč razlogov, da bi se kar sam peljal naprej. Zato je toliko bolj hvalevredna njegova dobrota do neznanega človeka. Naj bo v zgled tudi našim domačim šoferjem, kako lahko pomagajo bližnjemu.

SV. VISARJE

Na dan Janeza Krstnika smo otvorili romanja na naši božji poti. Nekaj romarjev je bilo od vsepovsod. V nedeljo in med tednom pa so prišle prve skupine romarjev iz zelene Štajerske celo tam daleč od ogrske meje.

Naslednjo nedeljo popoldne pa je imel videmski nadškof pontifikalno mašo ob navzočnosti vseh duhovnih trbiške dekanije v zahvalo za vse milosti, ki so jih bili deležni romarji v 600 letih božje poti.

Dela lepo napredujejo. Te dni urejajo pot okoli višarskega hriba, da se bodo večerne procesije lahko vršile, ko bo veliko romarjev.

Spodaj v Žabnicah pa so pred kratkim blagoslovili in odprli v prostorih pri Krenu novo modrno trgovino, kar je za našo vas izredna novost.

Ernest Hemingway - umrl

V nedeljo, 2. julija, je nenadno umrl v Sun Valley, znameniti pisatelj Ernest Hemingway. Pravijo, da je snažil lovsko puško in se pri tem ustrelil. Star je bil 63 let. Njegova žena Mary je izpovedala, da je bil mož zadet z dvema krogla iz obeh cevi puške v glavo, vendar so dani razlogi, ki potrjujejo domnevo o samomoru.

Hemingway je imel zelo razgibano življenje. Največ je živel na Kubi, kjer je imel svoje posestvo. Zelo rad je živel med špan-

skim ljudstvom in mnogo njegovih del opisuje špansko življenje. Iz Španije izvira tudi njegov najboljši roman »Komu zvoní«. V svojem pisateljevanju je bil zelo svojstven in je imel močan vpliv na mlajše pisatelje.

V prvi svetovni vojni se je kot član Rdečega križa udeležil vojne tudi na italijanski fronti proti Avstriji in je o bojih ob soški fronti napisal roman »Zbogom, orožje«, po katerem so sneli tudi film pod enakim naslovom. Njegova najboljša dela pa so nastala, ko je živel na Kubi in opisoval tamošnje življenje (roman »Starec in morje«). Leta 1954 so mu podelili Nobelovo nagrado za literaturo in tako se je uvrstil med največje pisatelje sedanosti.

Mnogo njegovih romanov so presneli na filmski trak, med katerimi sta najboljša prav imenovana »Komu zvoní« in »Zbogom, orožje«. Zelo popularne pa je tudi film po njegovem romanu »Sneg na Kilimandžaru«, kjer avtor opisuje svoje burne dogodivščine v Afriki.

Pisatelj Hemingway je zelo rad potoval; zlasti ga je zanimalo divje življenje v Afriki, kar mojstrsko opisuje v svojih delih. Ker je bil zelo nemiren duh, se je udeležil celo španske revolucije in tudi druge svetovne vojne. V njegovih delih je zato polno obsodb krivičnosti vojne in nasilja.

Pisatelj Hemingway je bil sicer po veroizpovedi katoličan, vendar njegova dela niso odsev krščanske miselnosti; polna so prave umetnosti in lepe poezije, a so pod močnim poudarkom krize časa, v katerem je živel. V svojem privatnem življenju tudi ni bil srečen in je bil tudi štirikrat poročen. Ta notranja neumirjenost in neka tragika življenja preveva zato tudi vsa njegova dela.

Za velikim pisateljem žaluje ves kulturni svet.

„Dijaški glas“, 2. številka

Kulturno udejstvovanje naših najmlajših kulturnih delavcev na slovenski gimnaziji je zelo razveseljivo in hvalevredno. Že pevski koncert v Koncertni dvorani je bil prepričevalen dokaz, da naša mladina ne sedi samo ob šolskih knjigah (to je sicer prvo in najpotrebnejše), marveč ima tudi veliko ljubezni do kulturnega udejstvovanja. Vsa koroška javnost je z velikim priznanjem sprejela letošnji kulturni dar naše mladine.

Ob zaključku šolskega leta pa so nam študentje slovenske gimnazije poklonili še drug dar, ki prav tako dokazuje o njihovi kulturni podjetnosti. Te dni so namreč razposlali svojim prijateljem in podpornikom drugo številko »Dijaškega glasu«, ki je literarni obzornik dijakov. Je to priročni zbornik z zelo pisano vsebino. V njem se menjujejo pesmi mladih pesnikov in pesnic — sedem pesmic —, krajše črtice in opisi ter vrsta zelo lepih risb in linorezov.

Iz celotne zbirke diha polnost mladostnega življenja z vsemi problemi mladega študenta. Prav posebno pa je razveseljiva podjetnost mladih in sproščeno izražanje v lepem jezikovnem slogu.

KOPALNA SEZONA...

Kopanje je postalo potreba današnjega človeka. Poletni čas je čas kopalne sezone, ko vse hodi na morje ali na jezera; vaška mladina in otroci s podeželja pa izrabijo vsak čas, da ob »rovih« in potokih hladijo svoja vroča telesa. Saj kopanje osvežuje in nudi človeku mnogo prijetnosti.

Toda, kakor vsako človekovo udejstvovanje, tako ima tudi kopanje svojo morahlo, versko-nravno stran. Če je zdravo za telo, ni vselej zdravo tudi za dušo. Nič ne pomaga, če kdo tega noče videti in se temu posmehuje. Brez dvoma pa je že marsikdo sam pri sebi pomislil: Kako je s skupnim kopanjem?

Skupna kopalnišča

Skupna kopalnišča so tista, kjer se kopljejo pomešano moški in ženske. To so kopalnišča, ki so javna, zlasti ob morju ali ob jezerih, kjer je navadno mnogo kopalcev; to so javna kopalnišča.

Da laže razumemo, kakšno je stališče vernega katoličana do javnih skupnih kopalnišč, je treba poudariti predvsem, da so danes skoro vsa javna kopalnišča mešana ali skupna. Tudi sicer ne najdemo nikjer pri kopalniških napisih »Samo za moške« ali »Samo za ženske«. Zato bi se tisti, ki bi iskal taka kopalnišča, moral praktično kopanju odpovedati.

Nadalje je dejstvo, da je izginilo iz zavesti večine ljudi, tudi vernih in dobrih, mnenje, ki bi po njem skupno kopanje bilo kaj slabega, kaj »nemoralnega«. Seveda je mišljeno o kopanju kot takem in v navadnih razmerah in okoliščinah, ko je izključeno vsako nedostojno zadržanje, slaba družba, samota in podobno. Na vse to v rednih okoliščinah kopalci niti ne mislijo. Če bi jim kdo kaj takega dokazoval, bi eni začudeno gledali, drugi bi resno in iskreno ugovarjali, tretji bi se pa pomilovalno posmihali...

Kaj pa nravnost?

Starejši se bodo še spominjali, da so škofje in duhovniki nekoč opozarjali pred skupnimi kopalnišči, češ, da so v veliko nevarnost. Danes pa ne slišimo več o podobnih prepovedih. Toda če bi kdo rekel, da je pač morala Cerkev v tem popustiti in preklicati, kar je prej tako strogo zahtevala, bi se temeljito motil. Cerkev namreč ni nikdar prepovedala kopanja kot takega,

marveč le opozarjala pred nevarnostmi skupnega kopanja. Podobno je stališče Cerkev do plesa. V kolikor ga prepoveduje, ga prepoveduje le zaradi okoliščin, ki naredijo ples grešen (pozna ura, pijača, samotna pot domov itd.).

Temeljno vprašanje, po katerem se Cerkev ravna pri presojanju človekovega zadržanja v dvomljivih prilikah, se glasi: »Ni dovoljeno brez resne potrebe podajati se v bližnjo priložnost za smrtni greh«. To načelo je za kristjana umljivo in razvidno. Dokler je torej na splošno ali za večino ljudi skupno kopanje takšna priložnost in tolikšna nevarnost, velja za nedovoljeno. Če se pa razmere tako spremenijo, da v skupnem kopanju ni več tolikšne nevarnosti za pohanjanje, potem tudi prepoved ne velja več na splošno. Toda če bi pa kdo ugotovil, da mu tako skupno kopanje pomeni veliko škodo za njegovo dušo (velika notranja vznemirjenost), bi za njega prepoved takega skupnega kopanja veljala še naprej (prav tako, kot glede plesa ali čitanja knjige).

Nravnost ni ogrožena

Vprašati se je predvsem treba, ali skupno kopanje predstavlja nravno nevarnost za današnjega človeka. Pri tem je treba upoštevati mnenje in preizkušnjo resnih in vernih ljudi, ki živijo sredi v današnjem razgibanem življenju. Ti pa v splošno zatrjujejo, da jim skupno kopanje kot tako ni v resno nevarnost. V kolikor bi ta nevarnost obstajala, je le v posebnih okoliščinah kopanja.

Da ta nevarnost ni več tako velika, je razumljivo. Razmerje med obema spoloma se je v zadnjih časih precej spremenilo. Mnoge pregrade so padle. Občevanje med moškimi in ženskami je tudi pri mladini postalo bolj prosto, naravno. Skupni izleti, skupne zabave, skupna odgoja v šolah in drugod je privedlo do neke privajenosti enega do drugega. Pa tudi zaradi splošnega ozračja ali načina življenja (filmi, knjige, časopis) se je zmanjšala občutljivost, z njo razdražljivost in tako tudi nravna nevarnost.

Izrodki v kopalniških

Iz teh razlogov danes Cerkev svari le pred izrodki v kopalniških, kjer še vedno obstoja velika nevarnost za moralno zdrav-

Gremo v naravo

Zdaj je čas izletov, ljudje hodijo v naravo, da se naučijo svežega zraka in odpočijejo živce. Žal pa se meščani na takih izletih v marsičem pregrešijo. Res je, da je človek na deželi bolj prost kot v mestu, toda na pravila dostojnosti tudi v samotnih planinah ne sme pozabiti.

Marsikatera družina nam v tem prav gotovo ni v zgled, kako se je treba obnašati v prosti naravi. Sami lahko presodite v sledečem primeru: Na lep nedeljski dan se je družina gospoda Pepeja podala v bližnje planine. Po daljši hoji so se ustavili pred ograjenim travnikom, da bi se okrepčali in razvedrili. No pa opazi praktična mamica, da je za plotom lepa trava; zato so vsi zlezli čez ograjo in posedli udobno po travniku.

Ko so se najedli in pogasili žejo, se je začela prosta zabava. Kdo bi jim zameril, saj so šli v »prosto naravo«. Toda žrtev njihove sproščeniosti je bila lepa trava, katero je prav pridno v pomladi gnojil skrbni gospodar. Vse naokoli je bila pohojena in poteptana.

Prav tedaj, ko so se otroci z mamico lovili po travniku, pride mimo lastnik zemljišča. Čeprav nevoljen je mirno in dostojno opozoril izletnike, naj vendar ne delajo škode. — Tedaj pa je bilo, kot bi udarila strela z jasnega! Namesto da bi se mu opravičili, so se vsi zagnali proti njemu in mu očitali, da jim še te nedolžne zabave ne privoščijo. Po daljšem prekanju so se nevoljni spravili s travnika in godrnjaje šli proti domu. Med potjo pa so nalomili še

vejic dreves in mladik s sadnih nasadov.

Taki so torej naši izletniki. Sedaj pa recite, da so olikani! Ali je potem čudno, če se kmetje boje mestnih izletnikov? Kdo bi se veselil takih gostov, ki ne trgajo le cvetja, pač pa neusmiljeno teptajo travo, smukajo žitno klasje, lomijo mladike in so oblečeni kot Indijanci.

Če greš v naravo, je prav in koristno. Toda če ti je narava tako dobra prijateljica, jo spoštuj in bodi do nje dostojen. Cvetlice, katere si si nabral, jih z ljubeznijo deni doma v vazo; povsem barbarsko pa je, če nabrane cvetlice trosiš po poti, na vlaku ali pa ulici proti domu.

Tudi lastnino kmetovo spoštuj in je ne kvari s svojo brezobzirnostjo! Sad njegovega dela in truda je, zato se mu za vsako škodo opraviči in, če je škoda večja, tudi vprašaj, koliko si dolžan.

Ko gremo v naravo, ki je odsev božje lepote, vrzimo raz sebe vsó družabno narejenost in se približajmo naravi z nepokvarjenim in plemenitim srcem; tedaj nam bo izlet v naravo nudil bogato razvedrilo.

ZA DOBRO VOLJO

»Torej si se le poročil. Sem takoj uganil,« ogovori Toneta prijatelj.

»Na čem vidiš, da sem poročen?«, vpraša novoporočeni Tone.

»Ker imaš tako lepo zlikane hlače«, mu pravi prijatelj.

»A, seveda. To je bila prva stvar, ki me jo je naučila«, se odreže Tone...

je ljudi, a skupnega kopanja kot takega pa ne prepoveduje. Zato vidimo, da katoličani nikjer ne ustanavljajo posebnih, ločenih kopalnišč. Zadovoljujejo se z uradnim nadzorstvom nad javno moralo v kopalniških. To uradno nadzorstvo pa Cerkev večkrat zahteva ali vsaj opozarja javne oblasti na to njeno dolžnost. Po civilnih zakonih bi se zato pregrešil tisti, ki bi s svojim nedostojnim zadržanjem ali obnašanjem kršil kopalniški red, v katerem je tudi zaščiten javna morala.

Katoliški fant ali dekle skupnega kopanja v načelu iz gornjih razlogov ne bosta odklanjala, vendar pa bosta tudi pri tem previdna in izbirčna. Zavedata se namreč, da more biti kopanje v takih okoliščinah tudi njima v veliko nevarnost za dušno lepoto. Posebno pa se bosta izogibala onih kopalnišč, ki so na slabem glasu; to pa že tudi zato, da ne bosta dajala slabega vzgleda.

Na vsak način pa naj katoliškega kopalca v kopalniških označuje zares krščansko zadržanje. Ne bo hodil tja iz sumljivih namenov, ki nimajo s kopanjem ničesar opraviti in tudi ne bo iskal samotnih kotičkov. Njegovo zadržanje bo v celoti naravno, neprisiljeno, plemenito in dostojno.

Nov predsednik mednarodne krščanske delavske zveze

V zapadni Evropi deluje že vrsto let mednarodna zveza krščanskih delavskih strokovnih organizacij (krščanska »Gesellschaft«) ali tako imenovanih krščanskih sindikatov (C.I.S.C.). Njen predsednik G. Tessier je pred meseci umrl.

Konec junija in v začetku julija se je vršil v prostorih UNESCO v Parizu 14. kongres te mednarodne zveze. Na njem je predsednik belgijskih krščanskih delavcev Cool omenil, kako so se razvile delavske organizacije za zaščito svojih pravic in kako verni delavci niso mogli biti skupaj s tovariši, ki so se sicer borili za delavske pravice, a so obenem zaničevali versko prepričanje in sili delovnega človeka v brezverstvo. Tudi so krščanski delavci spoznali, da razne socialistične ideje ne prinašajo delavcu kot osebi prave svobode. Iz zasebnega kapitalizma vodijo v državni ali strankarski kapitalizem, svoboden razvoj delavčeve osebe in spoštovanje delavčeve družine pa trpita škodo. Krščansko delavsko gibanje se bori za svobodo, za delavske pravice in za spoštovanje delavčeve družine.

O programu in načelih zveze je govoril glavni tajnik A. Vanistendael, Flamec.

V teku je velika akcija te zveze za »Fond solidarnosti«, ki naj pomaga krščanskim delavskim organizacijam po deželah nerazvitih narodov Afrike in Azije. Med temi »proletarskimi narodi«, ki so v nevarnosti, da postanejo plen raznih agitatorjev, je treba čimprej razviti organizirane krščanske delavske skupine.

Ta kongres je bil res svetoven, ker so se ga udeležili najrazličnejši zastopniki raznih dežel in narodov z vseh celin.

Z burnim ploskanjem je bil izvoljen za novega predsednika te mednarodne delavske zveze predsednik francoskih katoliških delavcev Bouladoux.

Duša je neumrjoča

Pred kratkim so vprašali učence neke glavne šole v mestu Kolín na Češkem o njihovi veri. Na Češkem vladajo komunisti. Učence so vprašali, ali verujejo na življenje po smrti. Z drugo besedo: ali verujejo, da je človeška duša neumrjoča. Med 100 učenci se jih je 98 izjavilo, da ne verujejo na življenje po smrti. Ravnatelj šole je zapisal v komunističnem tedniku »Tvorba«, da je 98,3 odst. vseh otrok na šoli »razumelo, da je smrt naravni konec človeškega življenja in da ni nobenega življenja po smrti več.«

Tako so jih naučili v komunistični šoli.

Ko so vprašali otroke o nastanku sveta, je 83 od sto otrok izjavilo, da ne verjamejo, da bi mogel priti konec sveta. Samo 15 od sto otrok je izjavilo, da verujejo na nadzemljsko moč, torej z drugo besedo: v Boga. Po mnenju komunističnega ravnatelja imenovane šole veruje samo še prav malo otrok njegove šole »pravljico o stvarjenju sveta«. To se pravi: da je Bog ustvaril svet.

Po »Klerus-Blattu«

Šoferski kotiček

ŽENE PO SVETU:

Japonska žena

Vsi moške, pa tudi ženske, ki pridejo na Japonsko, so navdušeni nad Japonkami.

Pri tem pa Japonke niti niso tako lepe. Za naše pojme o lepoti so premajhne, pogosto krivonoge in kar težko je v obrazu z visokimi ličnimi kostmi in ozkim poševnimi očmi odkriti lepoto. Treba se je na to podoba pač navaditi.

In vendar je Japonka očarljiva, zlasti, ker je nadvse ljubezniva. Japonka živi v mnogočem po moševem ukazu. Japonka je namreč izrazita dežela moških. Sicer moški kljub svoji vedoželjnosti nikoli niso zahtevali od Japonke zastrte obraza, žene niso zapirali, ni jim bilo treba ob moševi smrti umirati kot Indijkam, tudi jim niso pohabljal nog, kot je bil to stoletja običaj na Kitajskem. Iz starih romanov, slik in pisem vemo, da so Japonke lahko vedno hodile precej svobodno.

Imele pa so vedno trojno dolžnost pokorščine: napram očetu, možu in sinovom. Vedno so se morale pokoravati možem. Razen tega je obstajal poseben zakonik, ki je točno določal, kako se morajo žene vesti do moških. Pri tem je veljal predpis, da mora biti žena tem bolj nežna, mila in obzirna, čim surovejši in zaniknejši je do nje mož, sin ali oče.

Začuda pa so ravno ti običaji povzročili, da ni na svetu tako marljivih, zvestih, poslušnih in ljubeznivih žen, kot so Japonke. Kako si je moč to pojasniti?

Ali vse Japonke čednosti izvirajo iz ljubezni? Skoraj se tako zdi. Čeprav se mož in žena na Japonskem nekada nista sama izbrala, ampak so to delali starši ali posredovalci, vendar skoraj ni bilo zakona brez ljubezni. A načelo je bilo: najprej zakon in nato ljubezen.

Zato na Japonskem med zakonci ni bilo takega čustvenega prepada kot na primer pri Kitajcih, ki so živeli vedno ločeno od žen v posebnih prostorih za moške in so z ženami ravnali z neko oddaljenostjo. Na Japonskem je veljalo vedno za plemenito, če je bil mož do žene dober in z njo ravnal kot s kakim nebogljnim otrokom. Sicer so bile žene neizobražene, ne posebno modre in v nekaterih ozirih manjvredne. Kljub temu pa so bile lepe, vredne ljubezni in zaželene. Lajšale in zaljšale so življenje. Bile so vedre in so se vedno smehljale. Od spoštovanja do moža so umirale, moža so občudovale, stregle so mu in se mu laskale. Mož je moral tako ženo imeti rad, tudi če ne bi hotel.

V japonski literaturi, v starih japonskih romanih in pesmih lahko čitamo o tako resnični in globoki ljubezni, da bi ganila tudi zahodnjaka.

In sodobna Japonska?

Japonske žene imajo sedaj za seboj velike izkušnje. Prišla je ameriška zasedba

V nobenem primeru ne spreminjajte niti ne zamenjajte glavne šobe, ker je ta merodajna samo pri obratovanju s polnim plinom. Primerna velikost glavne šobe je določena in preizkušena v tovarni in je ne smemo poljubno spreminjati. Če vas skušajo razni »strokovnjaki« prepričati, da vpliva na uporabo goriva glavna šoba, jim mirne vesti odgovorite, da se na nastavljanje uplinjača modernega motorja ne razumejo, ker današnje motorje drugače reguliramo kot pred 30 leti.

Kaj razumemo pod normalno porabo goriva?

Moramo vas tudi seznaniti s tem, kaj smatramo za normalno porabo goriva. Določanje normalne porabe goriva se vrši vedno pri vožnji z enakomerno brzino na ravni in dobri cesti ter daljši relaciji. Napadno je ceniti porabo goriva na osnovi svojih vsakodnevnih voženj po mestu in v službo. Približno lahko izračunate normalno porabo goriva, če hitrost vožnje v km/h delite s številom 20. N. pr. če ste vozili določeno progno s hitrostjo 60 km/h in delite to z 20, dobite rezultat 3, to pomeni, da sme normalna poraba goriva znašati približno 3 litre goriva na 100 kilometrov.

Poraba goriva se lahko zniža tudi pod te vrednosti, vendar je v tem slučaju potrebna previdnost, da s tem ne povzročimo okvare na samem motorju. Svarimo pred pretiravanjem v štednji z gorivom, ker lahko s preravno zmesjo povzročimo večje okvare na mehanskih delih.

in ameriški vojaki so se začeli ženiti z Japonkami, Američani so japonska dekleta zelo razvajali, ravnali so z njimi, kot da bi bile Američanke. In tako so Japonke nenkrat spoznale, kako je, če sprejmeš poklone, namesto, da bi se sam priklanjal, kako je, če je človek postrežen, namesto da bi sam stregel drugemu. Tiste žene pa, ki niso prišle v stik z Američani, so videle spremembo pri drugih. Vse to je pustilo na Japonskem velik vtis, ki ga verjetno ne bo mogoče nikoli več popolnoma izbrisati.

Čeprav bi japonski moške morda radi zavrteli kolo zgodovine kar zadeva ljubezen, daleč nazaj, je vendar prišlo na Japonsko več novotarij, ki bodo gotovo obveljale.

Danes skoraj ne vidite več, da bi žene v mestih capljale za svojimi možmi, kot je bilo v navadi prej. Nekoč so žene možem odpirale vrata, da so vstopili prvi, zdaj pa se pogosto dogaja ravno nasprotno. Mnogo stvari kaže, da so postale Japonke samozavestnejše in da moške žene bolj cenijo.

Največja novost je pa ta, da si danes

Zgodba o koloradskem hrošču

(Od ljubke živalce do strašnega zločinca)

Bilo je leta 1824, ko je ljubitelj žuželk Saly stikal za njimi po vzhodnem pobočju mogočnega a pustega Skalnatega gorovja v Severni Ameriki. Na slabo obraslih planjavah je našel majhnega, komaj 1 cm dolgega, a prav čednega hroščka, ki je imel na hrbtu deset črnih in prav toliko rumenih prog ali črt. Teh hroščev ni bilo mnogo. A ni čuda, saj tudi hrane zanje ni bilo na pretek, ker je v skalnatih rebrih le slabo uspevala rastlina, ki je podobna krompirju in je bila gostiteljica malemu hrošču. Pri taki hrani se tudi hrošč ni množil. Ko si je Saly ogledal hrošča, je ugotovil, da takega hroščka še ni bil videl in da ga tudi drugod po svetu še ne poznajo, saj v nobeni knjigi ni bilo nič napisanega o njem. Zato je njemu pripadla naloga, da opiše novega hrošča. Od tedaj pa je hrošč živel pozabljen po skromnih goščavah Skalnatega gorovja še kakih 25 let. Tedaj pa se je kolo njegove sreče obrnilo in mu naklonilo lepše življenje. Konec je bilo njegovemu puščavniškemu življenju v hribih, pričelo se je zanj življenje polno naslad in neprestanih razkošnih gostij v rodni dolinah. Kako se je to zgodilo?

»Bledi ljudje« se selijo proti zapadu

Indijanci, ki so živeli v teh krajih svoje primitivno življenje že stoletja in tisočletja, niso poznali krompirja. Bledi ljudje, ali kakor so jih Indijanci imenovali »bledi ljudje«, so se začeli seliti od vzhoda proti zapadu in so prinašali s seboj vse kmetijske rastline, ki so jih gojili doma. Tako tudi krompir. Kako bi ne, saj je bil krompir najzanesljivejši pridelek. Če so ga sadili, se jim ni bilo treba bati lakote. Tako so okoli leta 1850 priseljenci dospeli v kraje, kjer je hrošč živoranil. Prvi hrošči so se spustili na njivo, ki jih je privabljal s svojim vonjem, tako podobnim vonju njihove hraniteljice. Ko so okusili krompirjevo zel, so bili navdušeni nad njeno sočnostjo. Jedli so in jedli kar naprej ter se veselili razkošne gostije. Pozabili na svoje dosedanje življenje v hribih, nič jih ni mikalo več nazaj v hribovsko revščino, ko so bili že kar omamljeni od dobrot razkošne doline. Koliko je tu hrane! Rastlina pri rastlini, sočne, velike s preko 300 listi

Mesto in dežela

Društva za boljše razumevanje med meščani in kmeti

Da bi še poglobili prizadevanja za boljše razumevanje med meščanstvom in podeželskim ljudstvom, so ustanovili v Düselu, Frankfurtu ob Meni, Münchenu, Hamburgu in Hannoveru ter v Berlinu društva z imenom »Mesto in dežela«. Ta društva skušajo doseči boljše razumevanje med različnimi krogi prebivalstva in nestrankarsko ter stvarno razlagati meščanom delo kmetovalcev ter kmetovalcem delo in življenjske pogoje meščanov, prvenstveno gospodinj in drugih potrošnikov.

Japonci vedno bolj sami izbirajo zakonskega druga. Tako je prišla k Japoncem zahodna oblika ljubezni, v glavnem po Američanih. Spoznajo se, zaljubijo in se nato poročijo.

Sicer Japonci le malo govorijo o ljubezni. Kažejo se zaprte in brežutne. Javno razkazovanje ljubezenskih nagnjenj se jim zdi neokusno. Sicer zdaj tudi že srečamo mlade zaljubljene dvojice, ki se pomembno gledajo ali se sprehajajo roko v roki. A samo tako daleč je privedel ameriški zgled, ne dalje.

Vedno še ni znano, ali se Japonci poljubljajo ali ne. Na zunaj namreč kažejo, da nočejo imeti nič skupnega s tem pohujšljivim zahodnjaškim običajem. Tudi japonska domača filmska industrija, ne dovoljuje, da bi trajali filmski poljubi dalje kot nekaj sekund.

Ljubezen v tujih deželah! Vsak narod gleda na ljubezen drugače. Tudi mi, ki opazujemo razne običaje v širšem svetu, moramo gledati nanje nepristransko in jih jemati takšne, kakršni so. Kar zadeva ljubezen, je pač tako, da misli vsak človek, vsak narod, vsaka civilizacija in vsaka doba, da se je povzpela do edino prave ljubezni.

vsaka. Niti zleteti ni treba za hrano, kar sprehodiš se od ene polne skledice do druge, z rastline na rastlino. Kakšna razlika s prejšnjim življenjem, ko si se moral krvavo truditi za skorjico kruha pri iskanju redke divje rastline. Hvala ti, beli človek, da si nas rešil indijanskega uboštva, res, predober si. In kakšna slast je življenje za nas, odkar smo tu! Samice, dobro hranjene, odlagajo pomarančasta jajčeca kar cele kupe na spodnjo stran krompirjevih listov, do 800 na leto. Zato kar mrgoli rdečih, vedno lačnih mladičev na listju, ki žro, žro brez prestanka. Tako silovito se zalagajo s sočnim zelenjem, da prične hrana že pojemati. Toda pustimo te paglavce, ki si ne morejo pomagati, ker še nimajo kril. Pojdimo pogledat mi starejši hrošči, v sosesčino, odkoder že dišijo nove neizčrpne zaloge krompirjeve zeli. Zakaj pa imamo dva para kril? Sprednja rožena krila so dovolj krepka, a zadnja opnasta in rožnate barve so dovolj gibčna, da nas bodo ponesla v daljavo, če treba tudi 20 ali 30 km daleč. Tam se bomo lahko spet pošteno najedli in se brezskrbno veselili!

(Dalje prihodnjič)

Kako si pomagamo?

Peka v peči ali pečici

Začetniškim kuharicam je prav težko ugotoviti, kdaj je peč primerno vroča za peko raznih vrst testa. Z vajo si pa lahko pridobijo čut za pravo mero, treba jim je samo držati roko nekoliko časa v pečici, pa že vedo, če je primerno vroča bodisi za kvašeno testo ali za pecivo.

Potrebno vročino lahko ugotovimo tudi z listom papirja. Papir položimo na sredo pečice ali peči in če hitro porumeni, je pečica primerno vroča samo za testo, ki ima mnogo maščobe.

Če list papirja počasi rumeni, je vročina zmerna in lahko v pečici pečemo testo, ki je vmešano z mastjo, jajci itd.

Nekoliko hladnejša pečica je primerna za peko kvašenega testa, raznih zavitkov.

Če je papir po 2 do 3 minutah svetlorumen, je pečica primerna za peko drobnega peciva brez maščob.

Če je od zgoraj vročina prehuda, pokrijemo to, kar hočemo peči, s papirjem; če je pečica od spodaj prehuda, pa postavimo v pečico opeko pod pekač.

Dušene jedi

Meso, zelenjavo ali sadje dušimo pokrito z nekoliko vode tako, da se jed kuha v pari. Če dušimo meso, ga položimo na mast, na kateri smo zarumenili čebulo in že nekoliko dušili tudi na drobno zrezano zelenjavo; prilijemo nekoliko vode in dušimo tako dolgo, dokler se ne izpari vsa vlaga, nato prilijemo nekoliko vode ali juhe in spet dušimo. Sadje dušimo z nekoliko sladkorne vode.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

ZDRAVKO NOVAK:

Kako je Naca z motorjem krompir oral

Naca je bil mesar, to sem že nekoč povedal. Hodil je po tržiškem kotu in okolici Kranja ter nakupoval živino. Po vsej bližnji in tudi daljni okolici je bil poznan. Vsak gospodar je zanj hranil živinče: »Naca najbolje plača.«

Vozil se je pa Naca po svojih kupčijskih poslih navadno z zapravljičkom, bližnje kraje je pa obletal kar s kolesom.

Vsak pošten Gorenjec iz okolice Kranja je moral vsak ponedeljek v Kranj na sejm. Ni odločalo, kaj in koliko je imel prodati ali kupiti. Stara navada ga je spravila vsak ponedeljek v Kranj. Ženske se pa temu kar niso mogle privaditi in so se močno protivile. To je bila sicer že stoletja stara navada, a so jo ženske vsa stoletja močno pregovarjale in se temu upirale. Vedele so, da moški v Kranju samo upravljajo čas in denar. Možje so si zato ves teden belili glave, kako bi izvrtali kak važen vzrok, da bi dobili od svojih boljših polovic dovoljenje za Kranj.

Tudi Naca je šel vsak ponedeljek v Kranj. On pa ni imel težkoč s takim dovoljenjem. Šel je, kadar je hotel in kamor je hotel. Žena mu ni pregovarjala njegovih poti. Vedela je, da je vsako pot zahtevala njegova kupčija. Je bil pa Naca mož na svojem mestu. V petnajstih letih njunega skupnega življenja ga žena še ni videla pijanega. Rad je dal ljudem za vino, pil pa ni. Naročil je pijače, natočil vsem kozarce in napil:

»Na dobro zdravje, fantje!« Vzel je kozarec, malo odpil in se poslovil. Plačal je in šel. To njegovo navado so vsi dobro poznali.

V Kranj je zahajal vsak ponedeljek, ker je tam dobil vse okoliške gospodarje. Največkrat je kar v Kranju napravil z njimi kupčijo. Plačal je nekaj par več za vsak kg žive teže in vsak je rad prignal kupljeno živinče na dom. Aro in še več je plačal vsakemu kar v Kranju, ko sta se pogodila za kupčijo. Mnogim je dal pa tudi več. Naštel mu je toliko, kolikor je kmet pač potreboval. Za mnoge je bil banka in posojilnica.

Tudi zadnji ponedeljek je bil Naca v Kranju. Kar z avtobusom se je potegnil. Tako mu je bolje kazalo. Šel bi s kolesom, pa mu je plašč na zadnjem kolesu odpoval.

V Kranju je najprej obiskal vse gostilne, napravil nekaj kupčije, nato se je pa odpravil k Lojzu, ki je imel trgovino s kolesi in motorji.

»Najboljši plašč za kolo mi daj, meni itak ne bo služil dolgo.«

Kupčija je bila hitro sklenjena, toda Lojz bi rad prodal Nacu še kaj več. Vedel je, da ima Naca denar.

»Nekaj posebnega imam zate, Naca,« je dejal Lojz in z enim očesom zamižal.

»Kaj pa, morda konja?« se je pošalil Naca.

»Da, konja. Imaš prav, Naca, pa še kakšnega konja.«

Pokazal je Nacu krasno motorno kolo:

»Ta bi bil zate, Naca, ki vedno hodiš okoli po kupčiji. Koliko bi prihranil na času, čas je pa zlato, to veš!«

Naca je gledal motor, pa ni bil nič preveč navdušen. Ni vedel, kako naj ravna s takole živalco.

Lojz je hitro zavlekel kolo na prosto, ga zajahal in razlagal Nacu, kako preprosto je ravnanje s takole stvarjo:

»Glej, tukaj pri strani samo z nogo pritisneš, da se motor vžge. Potem delaš pa z rokami, samo malo obračaš držaje na desno in levo pa gre.«

Povabil je Naca na zadnji sedež. Potegnili sta se po glavnem trgu in kot bi trenil sta bila zopet pred Lojzovo trgovino. Naca pa ni rekel ničesar. Kar všeč mu je bil takle »konjiček.«

»Sedaj pa še sam poskusim!«

Naca se je počasi in nerodno skobacal na kolo. Lojz mu je pokazal ponovno vse gibe, pa je šlo.

»Koliko pa zahtevaš za tega svojega konja?«

»Bova že naredila. Danes ga vzemi za poskušnjo. Prihodnjič, ko prideš, se pa domeniva.«

Nacu je bilo kar prav. Avtobus je že za-

mudil, na vlak se mu je zdelo pa predelč. Kar prav mu je bilo, da bi se odpeljal z motornim kolesom.

»Drži!« je dejal Naca in ponudil Lojzu roko. Počasi jo je potegnil iz Kranja.

Kar lepo je šlo. Bil je lep dan. Bilo je toplo in ljudje so hiteli po njivah. Cesta je bila bela in gladka. A vsega tega Naca ni dosti opazil. Tudi na motor ni več mislil. Njegove misli so bile takoj pri kupčiji. Mimogrede je bil v Naklem in v Žejah. Še čez železniški tir zapelje pa bo v Dupljah.

Naca je že začel misliti, kako bo »konja« ustavil. Poskusil je prvo ročico. Motor je zaropotal, da se je Naca kar ustrašil. Ko je obrnil še drugo ročico, je motor sunkoma skočil naprej, da ga je Naca komaj obdržal. Šlo je skuzi Duplje, kot bi ga nosil zlodej. Naca je zgubljal razsodnost. Kot lesen je trdo držal ročice na krmilu. Malo je manjkalo, da ni povozil nekega otroka; na ovinku bi se pa kmalu zaletel v neki voz. Oddahnil se je, ko je bil iz vasi zopet na odprti cesti. Premišljeval je, kaj naj naredi. Pa mu je padla rešilna misel v glavo. S ceste je zavozil na krompirjevo njiwo. Motor je oral in vlekel nekaj časa; ko se je pa navilo okoli koles dovolj krompirjevke, se je ustavil.

Naca je počasi zlezl z motornega kolesa in obrisal pot s čela, se nekoliko oddahnil in stopil na cesto. Prav takrat je pa primencial stari Požeru s svojim kljusetom. Vozil je gnoj za repo in se vračal domov.

»Hej, Naca, ali boš letos z motorjem krompir oral?«

Naca bi najraje zaklel, če bi kaj pomagalo. (Konec prihodnjič)

Do morju jaz veslam ...**(Popotne vtise koroškim bralcem pripoveduje rajžovec Vinko Zaletel)**

Le kdo bo sedaj poleti bral, ko je toliko dela! Še manj je časa za pisanje. To so »suhi« meseci za časopis. Pa se mi smili ubogi urednik, ki mora tudi sedaj v tej poletni suši napolniti časopis. Dobro delo storim, če mu pomagam. In če je zadnjič selski župnik in zlatomašnik preč. g. Vavti opisal celo pot iz Sel v Korte, torej le nekaj kilometrov, zakaj ne bi jaz to dolgo pot. Seveda zna on bolj zanimivo pisati. Pa tudi zato pišem, da me ne boste potem spraševali: kako pa je bilo! Če že hočeš vedeti, pa preberi, mene ne vprašuj!

V tem času, ko je preč. g. Vavti prišel iz Sel v Korte, seveda z raztrganimi čevlji, sem jaz že skoro v Genovi. Genova so vrata v svet ob Sredozemskem morju, največje pristanišče. To ne pomeni samo, da je tam veliko potniških in trgovskih ladij, ampak tudi veliko bank — v Genovi je tudi najstarejša banka na svetu — menjal-

nic, potniških uradov, agentov, prekupčevalcev in goljufov. Zlasti po vojski je bilo tu polno agentov, ki so ti za denar, seveda precejšnjo vsoto, preskrbeli tuje dokumente pod drugim imenom, da si se lahko izselil preko morja in ušel nevarnosti. Saj tako je tudi judovski krvnik Eichmann moral priti v Argentino in se tam skrivati, dokler ga niso izsledili judovski špioni.

Takoj, ko sem prišel v to umazano, od poletne vročine razbeljeno mesto, sem se napolil v urad pomorske družbe, kjer sem plačal vozno karto, da dobim namesto provizične karte pravo vozno karto. Toda vsi uradi so zaprti. Praznik sv. apostolov Petra in Pavla in v Italiji ga praznujejo, v Avstriji ne. Torej moram čakati na drugi dan. Vsa jeza nič ne pomaga. Žejo in jezo grem pogasiti s pivom v »nemško« gostilno »Löwenbräu«, toda tam nihče ne zna nemško. Potem prenočišče. Poznam ita-

katero obiskati nisem imel poguma. Misli sem nanjo — ali pred očmi so mi ležale tudi bogate njive in zeleni visoški travniki, kar je bilo vse moja last. Tu in tam se je nekaj oglašalo iz postranskega kota moje duše: Ali naj jemljem žensko, ki bo sojena pred vsem svetom? Če Bog zapusti človeka, je kakor zastava, ki plapolava vedno v kraje, v katere sapa vleče!

Pred domom me je čakal brat Jurij. Kar sušil se je te dni, da ga že ni bilo skoraj nič v obleki.

»Si bil pri nji?«

»Pri škofu sem bil,« sem odgovoril, »ali nisem se ga upal prositi, da bi me pustil k nji. Bil je tak, kakor trnjev grm, v katerega ne vtikamo rok.«

»Ali je kaj govoril o nji?« je vprašal z veliko skrbjo. »Nekaj je pravil, da hoče poizkusiti z vodo, in če pride živa iz vode, in sicer na katerikoli način, potem je dokazana njena nedolžnost. Ali človek naj se spozna pri govorici visokih gospodov, ki tako radi šale brijejo iz nas, ubogih kmetov!«

Jurij je odšel. —

Potem smo živeli dalje, živeli kakor čreda na Blegašu, iz katere je medved odnesel najlepšo ovcol!

Konec julija je prišel Schwaiffstrigh zopet na Visoko. Prišel je kot kaži pot sodnje (Weisbot) in prinesel je meni in Juriju pečate. Klicali so naju v škofjo loko na dan enajstega avgusta, na dan sv. Tibur-

lijske drage hotele, zato vprašam na cesti nekega patra. Ta mi svetuje, da grem vprašat k sestram »Hčerke sv. Ane«. Tam se zmenimo za maševanje in hrano, prenočišče pa sem dobil v isti hiši pri družini, kjer je gospodar »capo stazione«, šef železniške postaje. Ker je bil Peter, sem mu lahko še za god čestital.

Prihodnji dan grem najprej na potovalni urad, čigar lastnik je Slovenec ing. Kavčič. Če bi jaz malo prej vedel zanj, bi mi on prav vse uredil in bi lahko en dan pozneje šel od doma, kaj nujnega še naredil in še manj napravil. Sedaj mi prav prijazno vse uredi, od zamenjave vozne karte preko vseh formalnosti vkrancanja na ladjo, prav do kabine na ladji. Dandanes imajo Slovenci po svetu precej potovalnih uradov, tudi v Južni in Severni Ameriki. Tudi s slovenščino se torej pride daleč po svetu in še bolje, ker rojak za rojaka bolje poskrbi kot za tujca. Ker so Slovenci prav povsod, si kot znanci podamo roke in mi pomagajo in svetujejo. Če bi ne bilo tako, niti ne bi potoval po svetu: saj potovanje ni sama prijetnost.

Ena izmed neprijetnosti potovanja je tudi to, da te lahko okradejo. Zlasti v Italiji so največji specialisti žeparji (Taschendiébe). Kradejo zlasti tam, kjer je gneča: v vlaku, tramvaju, avtobusu, v cerkvah. So neverjetno spretni. Delajo v gručah in navadno tako, da povzročijo umetno čimvečje drenjanje, prerivanje. Tedaj ubogi popotnik ne čuti, ko v tej gneči nekdo z ostrim rezilom prereže jopič ali iz hlač ali iz jopiča izvleče denarnico. Tat, ki ukrade, seveda denarnico hitro odda drugemu tovarišu in tako mu nihče ne more dokazati tatvine, če bi ga kdo obdolžil. Ker so izveščani in prebrisani, hitro opazijo, kdo ima denar in kje ima skritega. Ko smo bili na romanju v Rimu, je moj stric, ki je bil trgovec in mnogo potoval in vedel, kako kradejo, zašil svoj denar, od moje mame in še neke druge gospe, pod telovnik (lajbč), da bo ja na varnem. Ko je zvečer prišel v hotel, je z grozo opazil, da mu je ves denar ukraden. Ni mogel razumeti, da je bilo prerezano pod telovnikom, nad katerim je bil še jopič in da ni ničesar čutil. Isti dan je bil še trem iz naše skupine tako ukraden denar.

Ko smo bili za sveto leto v Rimu, so med drugimi ukradli denarnico na tramvaju našemu bogoslovnemu profesorju. Strašno je bil užaljen: »Saj mi ni toliko za tisti denar in ga hvala Bogu ni bilo veliko, ampak da so mene ukradli, ko sem študiral v Rimu, ko dobro poznam te falote in ko sem ves čas pazil!« Kako so morali biti prebrisani, da so newjorškemu kardinalu Speelmanu v hotelu ukradli ves denar, menda 25 milijonov lir, ki jih je prinesel v dar sv. očetu! (Dalje prih.)

Visoška kronika

49. Dr. Ivan Tavčar

Tudi tukaj mu nisem vedel odgovoriti.

Ponovil je še enkrat vprašanje: »Kaj torej? Ali še vedno veruješ, da so čarovnice na svetu?«

Sedaj sem samo še zahteval: »Ne vem.«

»Ti si gotovo v sorodstvu s svetim Tomazem! — Poslušaj sedaj svojega škofa, poslušaj svojega vladarja! Ta ti odgovarja: Jaz ne verujem!« In gospod Joannes Franciscus je vstal ter zopet letal po čummati.

Po moji glavi se je vse mešalo in drugega nisem opazil, kakor krič, ki je oznanjeval bridko smrt blaženega škofa Konrada. Vzlic temu pa moja ošabnost še ni bila strta in moje srce je še vedno kričalo, da visoški gospodar ne bo smel jemati ženske, katero so radi čarodejstva vlačili po loških ječah.

»Če ti je mogoče,« je vpil škof, »odpri ušesa in poslušaj! Poizkusiti hočemo z vodo. Če pride Agata na katerikoli način, živa iz vode, je njena nedolžnost dokazana.«

Besede »na katerikoli način« je dvakrat izpregovoril in polagal je nanje poseben naglas. Ali brezuspešno, ker se v moji glavi ni hotelo razjasniti, zatorej tudi nisem vedel, ali so hotele te besede kaj posebnega povedati.

Moja onemoglost škofu ni ostala priki-

ta. Obstal je pred mano in zaničljivo izustil te-le besede:

»Ti hočeš grešnico rešiti? Ti hočeš grešnico rešiti pred gmado? Ti je rešil ne boš! Ti si — —« Nekaj časa je premišljeval, potem pa kar odkritosrčno dostavil: »Ti si tepec!«

Na to grenko besedo sem zlezl v devetero gub in pot me je obllil, da je bila mokra obleka na meni. Kar sem bil gospodar visoških kmetij, me še ni bila zadela nobena taka beseda, kakor jo je v tem trenutku vrgel name razljučen gospod škof Janez Frančišek! Taka beseda je na mestu poslu nasproti, nikdar pa nasproti gospodarju, in najsi nima toliko polja, ne toliko tovrstnih konj, kakor imam jaz vsega skupaj na Visokem!

Zaklical je: »Valet de chambre!«

Prišel je stavec z orjaško lasuljo.

»Pierre, odpelji tega človeka!«

Kakor v pijanosti sem odšel, tako da sem pozabil izkazati nasledniku apostolov čast, katero jim izkazuje ves svet!

Morda sem se motil, morda sem prav slišal — pri vratih se mi je zdelo, da sem čul smeh njegove milosti. Bil je strupen smeh, a takrat še nisem vedel, da se je za tem smehom skrivalo zlato srce Janeza Frančiška in blagoslovljena dobrotljivost, ki je tičala v vsaki kaplji krvi, ki se je pretakala po njegovem šibkem telesu!

Tisti dan sem zapuščal loški grad v zavesti, da nam freysinški škof noče pomagati.

Na poti iz Loke je jokala moja duša in mislil sem nanjo, ki je bila v verigah in

cija mučenika, da bova pričala pri obravnavi, ko se bo sodilo o Agati Emi Schwarz-koblerjevi radi hudega čarodejstva.

XII.

Na dan sv. Tiburcija mučenika se je imela ob desetih zjutraj začeti sodba. Z Jurijem sva na vse jutro odjezdila v mesto. Upala sva, da bova sama in da nama ne bo treba povešati oči, ko je vendar od Žirov do Loke vsa dolina vedela in govorila o naši sramoti. A močno sva bila ogoljufana: hodilo je po poti skoraj toliko množic, kakor tedaj, ko hodi ljudstvo na božja pota. Hribovec in dolinec — vseh je bilo polno, in nekateri so bili še tako brez vsake pameti, da so vlačili otroke s seboj. Vse je hitelo v mesto, in skoraj več jih je bilo kakor tisti dan, ko so ob glavo dejali onega iz polka Ferrari, ki je umoril in oropal kmeta iz Zminjca. Puščali so naju v miru, in to še celo tisti, ki so bili prepričani, da je Agata čarovnica, ker je lansko leto tu in tam padala toča v pogorju in po dolini.

Tudi Ana Renata iz Scheffertna se je odpravljala, ker je hlapec pred dvorcem vodil dva osedlana konja. Zavila sva jo nazaj okrog griča in čakala, da je Ana Renata odjezdila s svojim hlapčtom. Ljudstvo sva nalašč spuščala naprej, da je naju prehitevalo, tako da sva bila pri zadnjih, ko sva pri Poljanskih vratih jahala v mesto.

(Nadaljevanje)

Premiere

26. julija
ob 20. uri

SPITTAL/DRAU

CIRKUS BUSCH - Berlin

Prikazan po cirkusu Rebernigg, Dunaj

SPITTAL: SPORTPLATZGELÄNDE

Predprodaja: Papirnica Nest, Glavni trg 2, tel. 25-35, in pri cirkuški blagajni.

Povsem nov spored za Avstrijo!

Ni lepšega cirkuškega sporeda!

V četrtek, 27. julija
ob 15. in 20. uri

ogled živali

dnevno od 9. do 19. ure

Nadaljnje predstave na Koroškem:

Villach-Beljak: Ob ITALIENER STRASSE: Otvoritvena predstava 28. jul. ob 20. uri; 29. jul. ob 15. in 20. uri; 30. in 31. jul. ob 15. in 20. uri.
Predprodaja: Knjižarna Heuß & Schleifer.

Klagenfurt-Celovec: NA VOGALU ROSENALTER STRASSE — AUGUST-JAKSCH-STRASSE: Otvoritvena predstava 1. avgusta ob 20. uri; od 2. do 6. avg. dnevno ob 15. in 20. uri.
Predprodaja: Kärntner Landesreisebüro, tel. 43-21.

St. Veit/Glan: TRABRENNPLATZ: Otvoritvena predstava v ponedeljek, 7. avg. 1961, ob 15. in 20. uri. V torek, 8. avg., ob 15. in 20. uri.
Predprodaja dnevno v vseh mestih od 9. do 19. ure pri cirkuških blagajnah. VILLACH: tel. 74-70 KLAGENFURT, tel. 70-400

Iz filmskega sveta

Bistrica v Rožu. — Sobota, Der Himmel ist schon ausverkauft (III+). — Komedija. Trije stari moški gredo v dom za stare, ker se s svojimi sovaščani ne razumejo več, pa se razočarani vrnejo nazaj domov. — Nedelja, 23. 7.: Wir wollen niemals auseinandergehen (III). — Muzikalična veseloigra. Italijanska kmečka deklica pripoje sebi in svoji vasi srečo. — Sreda, 26. 7.: Frauen hinter Gittern (IV+). — Realistično prikazane usode žensk v rimskem zaporu.

Borovlje. — Sobota, 22. 7.: Die Rache der Borgia (III). — Primitiven pustolovski film o srednjeveških borbah. — Nedelja, 23. 7.: Schön ist die Liebe am Königssee (III). — Voditeljica neke baletne skupine ima predsodke proti ljubezni, pa se ji končno le vda. — Torek, 25. 7.: Sieben Jahre Tibet (III). — Originalni posnetki Avstrijca Heinricha Harrera, ki je bil interniran v Indiji, pa se mu je posrečilo ubežati. — Četrtek, 27. 7.: Gauner, Gangster und schöne Mädchen (III). — Film iz divjega zapada, po že znanih temah.

Miklavčevo. — Nedelja, 23. 7.: Der k. und k. Manöverschreck (IV). — Veseloigra iz vojaškega življenja avstro-ogrske monarhije. — Četrtek, 27. 7.: Von allen Hunden gehetzt (IVa). — Brutalen film iz divjega zapada o ubojih in ropu, ki povečuje zločinca. Ni priporočljiv.

Dobrla ves. — Sobota in nedelja, 22. in 23. 7.: Melodie und Rhythmus (III). — Muzikalična veseloigra. Mlad glasbenik se upre svojemu očetu-glasbeniku, ki igra še v starem stilu in ustanovi svoj orkester modernega kova. — Sreda, 26. 7.: Von allen Hunden gehetzt (IVa). — Glej pod Miklavčevo!

Pilberk. — Sobota in nedelja, 22. in 23. 7.: Im weißen Rössl (III). — Veseloigra. Torek in sreda, 25. in 26. 7.: Mikosch im Geheimdienst (V). — Slaba veseloigra iz vojaškega življenja iz časa avstrijskih kraljev in cesarjev.

Sinča ves. — Nedelja, 23. 7.: Alle Herrlichkeit auf Erden (IVa). — Ljubezenska zgodba napol Kitajke in Amerikanca v Honkongu. Nezadostna obravnava časovnih problemov. — Ponedeljek in torek, 24. in 25. 7.: Die Spur zum Gold (III). — Pustolovska zgodba. Mlad moški je na sledi oropnemu zlatu, pa končno spozna, da denar ni najvažnejši. — Sreda in četrtek, 26. in 27. 7.: Washington Street 54 (IV). — Brutalen film iz divjega zapada.

St. Jakob v Rožu. — Sobota, 22. 7.: Du darfst mich nicht verlassen (IVb). — Nedelja, 23. 7.: Ich ließ mein Herz am Wörther See (IVa). — Zabavni film. Ljubezen po ovinkih med plavalaso otroško vrtnarico in bogatim študentom s srečnim izidom ob zibelki predzakonskega otroka. Moralno oporečen — za odrasle s pridržkom. — Sreda, 26. 7.: Die Teufelskurve (IV).

Oglašuj v našem listu!

Hoover Alfa-pralni stroji

šivalni stroji, kolesa raznih znamk in nadomestni deli, mlini, drobilniki, posnemalniki, molzni stroji in vsi ostali kmetijski in gospodarski stroji najceneje pri

JOHAN LOMŠEK
Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 23. 7.: 7.30 Duhovni nagovor. 8 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 24. 7.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Zvočni obzornik. 18.00 Pota k smislu življenja. — TOREK, 25. 7.: 14.15 Poročila, objave. Solistična glasba. — SREDA, 26. 7.: 14.15 Poročila, objave. Za našo vas. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 27. 7.: 14.15 Poročila, objave. Otroci, poslušajte! — PETEK, 28. 7.: 14.15 Poročila, objave. Vesele pesmi in poskočne viže. — SOBOTA, 29. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.25 Jaka Špicar: Šent Jur je pomagal.

**UPRAVA »NAŠEGA TEDNIKA«
SPOROČA**

Lepo število naših naročnikov nam je v zadnjem času poravnalo svojo naročnino, za kar se jim toplo zahvaljujemo. Pol letošnjega leta je minilo in smo že v drugi polovici leta. Prijazno vabimo še druge, da poravnajo svojo naročnino in s tem pomagajo k nadaljnemu izhajanju priljubljenega domačega lista.

Pokažite list tudi drugim! Priporočajte ga!

Nadaljevanje: »Komunizem ob zatonu?«
prinesemo v prihodnji številki.

**Najbolje kupite ure, nakit
in drugo pri urarskem mojstru**

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Strokovna delavnica
za popravila

Izbira in kvaliteta

preprog, zaves in posteljnine
v trgovini opreme

LODRON

VILLACH Ledergasse 12

Tujskoprometni in gostinski obrati
dobijo poseben popust!

**POLETNE OBLEKE za DAME
in GOSPODE**

nudi poceni

Waleher

KLAGENFURT, 10. Oktoberstr. 2

Blago za poletne obleke,
posteljno perilo
Velika izbira --
zelo ugodne cene

L. Maurer
Klagenfurt Alter Platz 35

Najnovejši
MODELI BLUZ
v najboljši kvaliteti
in največji izbiri

Ros König
Klagenfurt, Bahnhofstraße 9

Najnovejše kmetijske
stroje, štedilnike, pralne
stroje, gospodinjske po-
trebščine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG
KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

MODERNA MODNA OČALA
pri

K. Sekerka
AUGENOPTIKER
Klagenfurt, 10.-Oktober-Straße (Prosenhof)

Knittak Šivalne in
pletalne stroje
pri

Grundner
KLAGENFURT, WIENER GASSE 10
BLIZU MESTNE CERKVE

NOVOOTVORJENO!

Nudimo
KVALITETO in UGODNE CENE

Bogata izbira
v specialnih oddelkih:

PERILO * OBLEKA
ČEVLJI * METRSKO BLAGO
POSTELJNO PERILO * ODEJE
VEZENINE * PLETENINE
PREPROGE in TALNE OBLOGE
OBLAZINJENO POHIŠTVO * ZAVESE
DROBNO in GALANTERIJSKO BLAGO
PARFUMERIJSKO BLAGO
GOSPODINJSKE in KUHINJSKE POTREBŠČINE
ELEKTROAPARATI * USNJENI IZDELKI
IGRAČE in ŠPORTNE POTREBŠČINE

Ugodna obročna plačila po GARA-nakupnem kreditu

Bogat ŽIVILSKI ODDLEK
V BIFEJU POSKUŠNJA KAVE ZASTONJ

Kern Radiohaus

FAHRZEUGE RADIOHAUS ELEKTROWÄREN

Radio aparati,
šivalni stroji,
Kolesa
V VELIKI IZBIRI

**Radiohaus
KERN**
Klagenfurt, Burggasse
Ugodna plačila na obroke

GÖC KAUFHAUS forum
KLAGENFURT · Bahnhofstraße 37